

Oglasni priglaseni sad. tiskaju i računaju se na temelju običnog cjenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglasne št. štaju se naplatnicom ili polotnicom post. Stedionice u Beča na administraciju lista u Pulu.

Kod narudbe valja točno naznačiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrijeme ne primi, neka to javi odgovarajuće u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Cekovnog računa br. 247.249.

Telefona tiskare broj 30.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

«Slogom rastu male stvari, a nesloga sve poljvari». Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka
o pošta.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepotpisani nećakaju, a ne frankirani neprimaju.

Pretpлата za političarom stoji: 12 K u obće, jer u potonjem smislu ne donose sa sobom onog bezuvjetnog zadovoljstva, za kojim bi se sa gospodarskog stanovišta moglo težiti.

6 K za seljake na godinu
3 K 6 —, odu 3 — na pol godine,
Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koji u Puli, toli izvan iste.

Uredništvo se nalazi u ulici Glinča br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svake svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavaatelj Stjepo Gjiivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Tretu.

Sjećajte se

„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Jeziik u crkvi.

I.

Organ znanstvenog odjela kršćanske akademije u Pragu, donosa znamenit članak iz pera profesora dra. Antuna Skočđopole u Budjevicah. Isti profesor je poznat na široko i daleko vrstnim spisateljem. U rečenom članku stoji medju nim i ovo:

U novije doba imade i liturgičkih zanešenjaka, koji se pozivlju samo na misal ili rimski ritual ili na nekoje odluke rimske kongregacije obreda, te proglašuju zlorabom i nastoje po mogućnosti da odstrane sve, o čemu ne nalaze izvjestne odredbe u spomenutih izvorih ili odlukah ili sve, što se udaljilo bilo kako od rubrika misala i rituala. Ovim je zanešenjakom valjda nepoznato, da se u pravila liturgičke prakse ubraja i običaj, navada — consuetudo, usus. Oni ne razlikuju, što je usus legitimus ili tolerabilis — trpljen običaj, a što abusus eliminandus, to jest odstraniti se imajuća zlorababa. Isti neznađu ni to, da crkva trpi nekoje običaje i zlorababa barem privremeno, u svrhu, da nesmućuje vjernike i da ih nedraži. Takvi zanešenjaci su krivi kroz svoja pitanja u Rim, da rimski sbor obreda više puta zabranjuje takve liturgičke običaje, koji su obćenito razšireni od davnih vremena te su mili katoličkom puku i mnogo doprinose k pobožnosti.

Jedan takav zanešenjak n. pr. pita u Rimu kod svete kongregacije samo, je li ovo ili ono pravo i da li se ima smatrati dopuštenim; ali ne izjavlja istodobno, da je to veoma star običaj — a b i m e m o r a b i l i — i da je vrlo razširen i koristan — l a u d a b i l i s. U Rimu nepoznadu uvijek temeljito naših odnosa. Ako dakle u pitanju nisu dovoljno razjašnjene okolnosti, i razlozi bilo kojeg običaja, nesmiemo se čuditi, da kongregacija dava odgovor, koji je baš protivan častnomu običaju i faktičnim odnosim.

Pred nekoliko godina n. pr. kongregacija je proglasila zlorabom, što se mora izkorieniti — a b u s u s o m n i o e l i m i n a n d u s — običaj izloživanja Presvetoga u svetom grobu, koji je običaj udomaćen kod nas i u svoj srednjoj Evropi! Ovoj člana jest odluka, nedavno izdana, da se na svečanjoj ili pjevanjoj misli smije pjevati samo latinski te da se

nesmije trpiti pjevanja u pučkom jeziku.

Kad bi se zbornu obreda odmah za pitanjem pribćile, da kod nas pak prati liepim pjevanjem svečan misal i tako biva pobudjen na pobožnost, da kod nas neima uvježbanih liturgičkih pjevača — pa kad bismo ih i imali, da latinske pjevanje u kora, koje nije razumljeno ne možd pobudjivati pobožnosti; da baš ovo pjevanje pučke k tomu doprinada, te nepostaje obćenitom operba proti liturgičkoj latinštini: pogotovo nebi kongregacija obreda odredila, da se nesmije trpiti pjevanje puka u njemu razumljivom jeziku pri svečanom obreda, možda zato ne, jer u Italiji neima takvog pjevanja.

O sv. Frani Saležkom neće gotovo nitko vjerovati, da je on prezirao crkvene zakone i liturgične propise. A on piše, da sv. Otac nije drago, ako se često podnašaju pitanja glede toga, da li je koji gdje-god vladajući običaj opravdan ili ne, jerho da papa trpi rado iznimke od strogog pravila, u koliko nisu nepristojne ili protivne kršćanskoj istini. Ali ako se postavlja pitanje, naravski neprestaje drugo, nego pozvati se na pravilo, makar se predvidjalo, da će odgovor imati za posljedicu raznovrstnih neprilika“.

K ovomu pogotovo pravilnom izvadjanju vrstnoga strukovnjaka u Českoj, opaža „Hlidka“, znanstveni organ moravskoga svećenstva, što ga izdaje tiskarna Benediktinaca u Brnu: „Misao, da je služba božja tu za puk, koji joj prisustvuje; morala bi suzdržavati svaku tvrdokornost, samo kad time dogma ništa ne trpi. To vriedi n. pr. i kod podieljivanja sakramenata i sakramentalia“.

Ugledni „Correspondenzblatt für den katholischen Clerus Österreichs“, iz kojega smo ovo prenili u naš list, zaključuje svoj dotični članak (u broju 9 ove godine) riečima:

„Možda će sada zanešenjaci kod konsistorija biti suzdržljiviji sa izdavanjem različitih odluka i naredaba, koje prouzročuju začudjenje“.

Iz eksposeja

ministra vanjskih poslova na delegacijam.

Donasmo izvndak liučić se obnove trgovačkih ugovora i nesretne vinske klauzole:

Što se tiče obćeg pravca naše izvanjske politike, mogu i sada opet samo to uslanoviti, da se ona dalje kreće onom stazom, na kojoj već dva decenija neukolebivo i svjestni cilja stupamo, — naime stazom tiեսnog priključka uz naše saveznike, pri čem uporedo njegujemo pouzdane odnose prema ostalim vlastim, a nada sve prema sujednoj ruskoj monarchiji. Očuvati ovu osnovku, koja se tečajem godina sa stanovišta obćih in-

teresa mira oprobala, jeste naše trajno nastojanje, te se jamačno smijemo prepustiti sasvim temeljitoj nadi, da se ona ni u buduće ne će promieniti.

Lepše doduše od nekog vremena upornó svakojaki glasovi u zraku, kojim je očita svrha, da uzdrnaju vjeru u solidnost trojnog saveza. Tendencija ovih glasina medjutim je, vrlo prozirna. One ne bi ni zaslužile spomene, da se k doadašnjem rovanju stanovitih dobro poznatih elemenata nisu pridružile težnje drugih krugova, koje žele da pitanja političkog saveznog odnosa dovedu u izravnu svezu s utanačenjem povoljnih trgovačkih ugovora. Potonjoj akciji, koja se prividno uspješnim argumenti služi, hoću da razjašnjenja radi namienim nekoliko rieči.

Ne može se tajiti, da se u današnje vrijeme, gdje stoji gospodaraka pitanja u prvom redu i gdje dobivaju od dana na dan veću važnost, — načelo, da se borba na ekonomskom polju može posve dobro spojiti s tiesnim političkim odnosaji, ne daje više braniti. Usled toga nije manje izvjestno, da valja tražiti i naći m o d u s v i v e n d i u interesu intimiteta ovih odnosa i time u gospodarskom pogledu nastajuću oprieku po mogućnosti ublažiti. Po tom sam uvjeren, da će kod predstojećih pregovora o trgovačkim ugovorima s Njemačkom i Italijom poći za rukom, da se dođe do pravica i pomirljiva izravnanja svih nesuglasica. Ali bi značilo daleko premašiti cilj i unaprediti opasnu teoriju, kad bi se politički savezi, koji idu za daleko višim ciljevima, učinili ovisnima o bezuvjetno povoljnom uspjehu trgovačkopoličkih pitanja, i time podredile potrebe državnog rasona obzirima materijalne naravi. Ovakovo shvaćanje ne može imati uspjeha kod mjerodavnih krugova ni ovdje, ni drugdje, jer su oni teško odgovorni za svoje političke korake.

Probitke trojnoga saveza s njegovim eminentnim miroljubivim značajem i uz jednaku razdiobu prava i dužnosti svima, odvise su evidentni, a da bi se mogli laka srca napustiti. Uza sve to bilo bi opasno, ako bi se bez prigovora sistematičnim huškanjem i zavadjanjem pučanstva izazvale struje, koje su svojim razlvarajućim značajem dobro došle elementima, što u ovom času s poznatih razloga priekim okom prate sadašnji razvoj događaja u Evropi. Proti takovim napadajima ne može se s toga odlučno reagirati, te se mora stvarnim razjašnjavanjem javno mnijenje upućivati, da, koliko god trgovački poslovi zaslužuju najveći obzir, te ih svaka vlada po dužnosti mora najodlučnije braniti, ipak politički savez nije predmet, koji bi se bez opasnosti po najbitnije interese smio izigrati kao jednostavni objekt odstete; a to za to ne, jer se savezi ne sklappaju s obzira uslužnosti, a ponajpade ne s toga, jer odgovaraju našoj potrebi i jer se njima osiguravaju međjusobni interesi.

A to mora voditi k daljnjem zaključku, da bi, kako god bi bilo pogrešno ući u takove kombinacije s toga, jer osiguravaju i

probitke na području trgovačke politike, isto tako bilo neopravdano, da se zabace, jer u potonjem smislu ne donose sa sobom onog bezuvjetnog zadovoljstva, za kojim bi se sa gospodarskog stanovišta moglo težiti.

Kako god čvrsto po svem tom stoji naši savezni odnosi, tako prijazan je naš saobraćaj sa svim ostalim kabinetima, s kojima se slažemo u ozbiljnoj i iskrenoj težnji, da na svaki način pridonese mo oćuvanju mira.

Ovom trajnom nastojanju, ovoj neprekidnoj radnji za izravnanjem eventualnih oprieka imade se zahvaliti, da se je sprva još s bojazni očekivani upliv kinetkih događaja na odnose na dalekom iztoku sudjelujućih vlasti mogao ukloniti. S toga nije neopravdana nada, da će se sistem pravodobnoga objašnjenja i pregovaranja, te pravičnoga uvažavanja međjusobnih interesa, koji je na ovom području urodio tako povoljnim rezultatom, i kod rješavanja drugih pitanja isto tako pokazati uspješnim.

Ovo je, gospode, prilično jasna i vjerna slika političke situacije od našeg posljednjeg viećanja.

Za unapredjenje gospodarstva u Dalmaciji.

Dne 8. pr. mj. obdržavao se jurve oglašeni gospodarski sastanak u drevnom i slavnom našem Splitu. Iz svih strana Dalmacije sastase se rodoljubi svake ruke, da viećaju o tom, kako bi se doskočilo gospodarskoj nevolji Dalmacije.

Predsjednikom sastanka bijaše izabran uzorni hrvatski rodoljub gosp. dr. Ante Trumbić, odvjetnik u Splitu.

O svih točkah dnevnoga reda razpravljalo se obširno i temeljito. Iz tih razpravra probićujemo samo zaključke ili resolucije prihvaćene kod pojedinih točkah dnevnoga reda. Kod prve točke dnevnoga reda: „O sadašnjem gospodarskom položaju Dalmacije“ prihvaćene su na predlog g. Petra Biankini-a sljedeće resolucije:

1. Da se zatraži od vlade, neka na temelju nacrtu osnove djelovanja za proučjenje gospodarstva u Dalmaciji od poljodjelskog nadzornika prof. Zottia, potvrđene od pokrajinskog poljodjelskog vieća, dađe od stručnjaka izraditi točne temeljite proračunane osnove za sve grane gospodarstva.

2. Da za svote, koje se na temelju točnih osnova budu pokazale potrebitim za promaknuće gospodarstva u Dalmaciji, predloži u carevinskom vieću osobitu osnovu zakona, te da sve svote potrebite budu zakonom osigurane u državnom proračunu.

3. Da se sa svim napusti današnji sustav promicanja gospodarskih odnosa, kojim se bez reda i bez svrhe i bez koristi drobe mrvice po žemji.

4. Da se što prije zasnue trgovačkih i obrtničkih škola, a osobito obrtničkih.

škola takove vrste, u kojim bi se učinili oni mali obrti, koji izrabljuju domaće surovine.

5. Da se pod nijednu cijenu, ni pod ikakvom izlikom ne obnovi vinskla klauzola u trgovatkom ugovoru sa Italijom, jer da su nasadi vinograda u Italiji od g. 1878—1900. porasli od 1,870.109 hektara na 3,446.000 hektara t. j. za 1,575.891 hektar, t. j. za 75.023 hektara svake godine, a prema tomu računajući poprieko 14%, hektolitara na 49.967.000 hektara, dočim im filoksera u dobi od godine 1878. do godine 1900. nije zarazila nego samih 351.033 $\frac{1}{2}$ hektara vinograda. (Dalje sledi.)

Glavna skupština

„Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.“

U četvrtak dne 30. t. mj. bila je u Opatiji redovita godišnja skupština naše toli zaslužne „Družbe sv. Cirila i Metoda“.

U jutro u 10 sati bijaše po programu svečana pjevana sv. misa u drvenoj crkvi sv. Jakova. Sv. misu služio je mjestni kapelan g. M. Dubrović a dvorili mu gg. Ryšlavy i Ptašinaky. U crkvi našao se je upravni odbor družbe, više naših odličnjaka i mnogobrojno občinstvo. Na koru pjevalo je domaće pjevačko društvo „Lovor“ vrlo krasno kod pojedinih djelova sv. mise.

Poslije podne u 3 sata sakupilo se je u krasnim prostorijah „Zore“ mnoštvo družbinih članova, zastupnika i zastupnika većine družbinih podružnica. Među odličnijim članovi opazimo našeg narodnog prvaka, dugogletnog predsjednika družbe i sadašnjeg družbinog pokrovitelja presvj. dra. Dinka Vitezića, narodne zastupnike na istarskom saboru dra. M. Laginju, Prof. Spinića, dra. A. Stangera, dra. M. i dr. D. Trinajstića, J. Kompare-ta, M. Mandića, Monsignora Zamlića, dra. Janežića, dr. Poščića, načelnike iz Kastva g. K. Jelusića, iz Pazina dr. S. Kurelića, iz Boljuna g. Burelića, gg. župnike A. Roguća iz Hrušića, R. Jelusića iz Berseča, A. Puža iz Moštenica, Fr. Ryšlavy-a iz Muna, gg. župe-upravitelja iz Karojbe g. Ptašin-skoga, gg. kapelane Dubrovića, Vođičku, Vrabca, Jurinčića, Barbića te gg. svećenike sa naših otoka I. Trinajstića, Pavačića (urednika „Pučkog Prijatelja“) Sablića, urednika g. Fr. Supila, naše mlade pisce R. Katalinić-Jeretova, Emin-Cara, poznatog hrv. rodoljuba pl. Akacića, četvoricu creskih posjednika i mnoštvo drugih, kojih imena se više nesjećamo.

Vrlo dobro bijahu zastupane naše rodoljubine gospodje i gospodjice iz Voloskog-Opatije, Kastva, Rukavca, Lovrana, Podgrada, Buzeta i drugih bližjih i daljih mjesta.

U urećeni sat otvorili družbin predsjednik g. prof. Spinić skupštinu poduljim i često odobranjen prekinutim govorom. Pozdravi sve prisutne, predstavi vladinog zastupnika baruna Schmidta, zastupnike stampe, srdačno i napose pozdravi dićnog starinu dra. Vitezića — kojom se pozdravu skupštinari odazvaše burnim klicanjem. Svrati se zatim na sv. pokrovitelje naše „Družbe“, na sv. braću Cirila i Metoda, koji nam donesoše luč prosvjete i koji su u onih davnih vremenih mnogo pretrpili za vjeru i za Slavene kao što trpi i danas naš narod od njegovih neprijatelja, koji bi nas htjeli odnaroditi. Mi se tomu upiremo, mi se toga neplašimo i mi moramo doći do pobjede.

Preklati zatim na pogubno djelovanje talijanskog društva „Dante Alighieri“, koje podupire zlosretnu „Lega Nazionale“, koja ustraja talijanske škole za hrvatsku djecu. Govori za tim o broju pučkih škola u Istri, o broju naše djece, koja su bez škole, o školskih takšah, o ustrajanju družbinih škola, o prinosih našoj „Družbi“
Mi ćemo naknadno donieti taj krasni govor u cjelosti. Op. Ured.

prošle godine, istaknu kako je godine 1900 sabrano milodara više—no ikad do sada t. j. 32.000 kruna i konačno se topo zahvali svim dobročiniteljem naše toli potrebite „Družbe“.

Druge točka dnevnoga reda bijaše izpuštena na predlog dr. D. Trinajstića t. j. čitanje zapisnika lanjske skupštine, pošto bijaše taj zapisnik u godišnjem izvještaju priobćen i članovom razdijeljen.

Prešav na III. točku, pročita družbin tajnik g. Viktor Car veoma obširno i vrlo marljivo sastavljeno izvješće o družbinom djelovanju za god. 1900. Iz tog zanimivog sastavka vidimo samo nekoja važnija mjesta. G. tajnik potuži se punim pravom na nerad nekih podružnica koje nedaju glasa od sebe; pohvali druge napose one u Voloskom političkom kotaru, te one u Dalmaciji: Duhovnik, Spljet, Driš itd. Govori obširno o družbinih žigicah, koje su prošle godine dale 2714 kruna, o hrvatskoj štampi, koja sabire pravim zanosom milodare za našu družbu. Spominje društva i pojedince, koji su najviše djelovali na korist „Družbe“. Na vada škole, koje se je otvorilo, kojim se je podpora davalo, te predotuje zapričke otvorenju svake nove škole.

Izvjestaj g. tajnika popratila je skupština živahnim odobravanjem. Ovo bijaše jednoglasno odobreno.

Kod IV. točka izvješće veoma zaslužni družbin blagajnik g. dr. Niko Fabianić. Suhoporne brojke svoja izvješćaje zaođenu po svom običaju zanimivim tumačenjem i jasnim razglabanjem. Skupština je popratila veće prinose i darove odobravanjem. I g. blagajniku odužili se skupštinari na koncu srdačnim odobravanjem.

Član nadzornog vieda g. K. Jelusić izvješćuje, da su svi račun i ređu pronadjeni te predlaže, da se dade absolutno g. blagajniku i čitavom ravnateljstvu. Prima se jednoglasno.

Dr. M. Laginja predloži zahvalu ravnateljstvu napose gg. tajniku i blagajniku, što bijaše sa jednoglasno prihvaćeno.

Član ravnateljstva, g. R. Jelusić zahvali se na to na časti, koju je do sada obnašao radi odaljenosti i službenih posala. Skupština mu se zahvali na dosadašnjem radu a na njegovo mjesto izabra jednoglasno g. V. Cara, koji se na toj počasti zahvali i obećaje marljivo djelovati. (Konac sledi.)

Franina i Jurina.

Fr. Ča biš rekal Jurino, pelja za nos Krstić Koštantina, al Koštantini Krstića?
Jur. Jas paran, da jedan drugega, zač su obadva jednako segavi.
Fr. Ma ki će kega nabiskat?
Jur. To ti j' težko ugonit, zač neveruju jedan drugemu.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. U carevinskom vieću bijaše prihvaćena dne 1. t. mj. zakonska osnova o investicijah u trećem čitanju. U istoj sjednici bijaše prihvaćena zakonska osnova u trećem čitanju o gradnji vodenih puteva ili kanala. O toj osnovi glasila se poimence i to sa 193 glasova za a 46 proti.

Proračunski odbor austrijske delegacije razpravio je i prihvatio u sjednici od 31. maja t. g. proračun ratne mornarice. Na razne upite i predloge odgovorio je zapovjednik mornarice admiral Spain.

Zastupstvo grada Trsta zaključilo je u zadnjoj svojoj sjednici, da će se pridružiti molbi trgovatko-obrtničke komore u Trstu za gradnju kanala od Dunava u Trst. Sličnim pitanjem bave se i mađarske novine, koje zagovaraju kanal od Dunava na Rieku i u potem Save i Kupa i drugih manjih voda.

Graa Gera. Kneginja Milena i knežević Mirko nalaze se već čedan dana na talijanskom dvoru u Rimu, kamo su pošli u posjete keeri odnosno sestri kraljici Jeleni, koja je dne 1. t. mj. rodila kćerku.

Srbija. Mađarske novine pišu, da se je izjavio srbski kralj Aleksander ruskom zastupniku u Biogradu pripravnim, ako on nebi imao mužkih potomaka, da će srbsko prijestolje odstupiti crnogorakomu prijestolonasljedniku kneževiću Danilu. Na tu odluku, da su ga doveli ruski nagovori i neprijateljstvo do obitelji Karadževića. Toj izjavi kralja Aleksandra imade se pripisati malo vjerodostojnosti, jer se zna, da bi u Srbiji malo našla odziva, pošto će se Srbi sami pobrinuti za budućeg vladara; nebude li Aleksander imao mužskog potomstva.

Rusija. U ruskoj carskoj obitelji očekuju za polovicu t. mjeseca veselo događaj. Carica roditi će naime četvrto diete. Državni savjetnik, milijunar Gavril Solodvorinov darovao je 35 milijuna rubalja za podignuća jedne ženske gimnazije, obrtničkih škola, radničkih kuća itd.

Italija. Dne 1. t. mj. porodila je kraljica Jelena, bivša crnogorska kneginjica žensko diete. Riečki su u poviesti slučajevi, da bi se bilo za ikoje diete toliko pisalo i govorilo, koliko za netom rođenu talijansku princezu, kojoj će nadjenuti na krsu ime Jolanda-Margarita. U Italiji doživjeli su veliko razočaranje, jer se je uvijek pisalo i govorilo o tom, kako da bi se imao roditi mužki potomak.

Francozka. Prošle subote stigoše u Berlin franczki general Bonna i pukovnik Gallet na poziv cara Vilima, da prisustvuju njemačkim vojničkim vježbah. Francuzkim gostom izkazivana su svuda najveća odlikovanja i srdačna susretanja.

Mjestne:

Siroćnja zabava. Veliki naši otci ilirskoga pokreta, postavljajući temelje narodnomu hrvatskomu kazalištu, nisu sjegurno ni snivali, da će nas jednoč grijati u Puli ona vatra, koju su oni u Zagrebu zapaljavali. Pa eto pružise sinoč biranoj publici, sakupljenoj u sokolskoj dvorani, dvojica umjetnika Ljerka pl. Šram i Ignac Borštnik krasnog uzika: hrvatske i slovenske deklamacije i par kratkih psiholoških i šaljivih komada. — Negovorimo ništa o vještni umjetnika, jer su poznati kao dike zagrebačke pozornice. Dosta je reći da su, a osobito Ljerka, sve zadivili. Sretan im put k braći trčanima!

Hrvatsko slavlje u Osijeku. Na Duhove blagosloviše je pjevačko društvo „Lipa“ u Osijeku svoju zastavu. Na tu slavu dohrlila su pjevačka i sokolska društva iz Hrvatske, Slavonije, Dalmacije, Istre, Bosne i Hercegovine. Naš „Sokol“ poslao je tamo deputaciju od tri člana, te su eto na taj način bile zastupane sve hrvatske zemlje osim alpinskih. Uz hrvatski Sokol iz Zagreba, Splita, Osieka sudjelovao je i naš iz Pale, te je bio vnatredno srdačno primljen.

Zastavu blagosloviše je naš dićni vladika biskup Strossmayer, koji je držao i podulji govor. Strossmayera valja vidjeti i čuti, jer opisati se neđa. Njegov svježi duh, bistar um, vesela narav puna humora, to nam sve daje sliku mladog, početnog čovjeka a ne starca od 87 godina. O samoj impozantnoj slavnosti nećemo ovdje na drobno govoriti, to su već donesle hrvatske novine, već samo napome-

nuti nam valja one momente, koji se tiču naše domovine i našeg društva.

Na duhovski ponedjeljak imali smo sreću da se jutro u 10 sati poklonimo velikom biskupu. Nikad nećemo zaboraviti onaj srdačni, ljubezni i iskreni primetak domaće župnika i ostalih svećenika u samom stanu. A što da istom rećemo o našem biskupu? — „Djeco moja“ naslovi naš pa nam poče starac pripoviedati i o našem i o sveobćem a i o svojem položaju. O vjeri govorio je kao pravi apostol, a iz njegovih rieči razabrali smo, kako on liepo speja vjeru i domovinu, kršćanstvo i slavenstvo. Uzmi vjeru našem narodu — reko bi starac — uzeo si mu narodnost — zato moramo uz domovinu ljubiti i vjeru naših otaca jer nam je ona jamčom bolje budućnosti. Ustavni reće: Dodjite braćo moja da Vas zagrim i da me poljubite. I poljubite i dićnog starca u lice po dva puta i odosmo razdragani poput male djece, puni odusevljenja, puni radosti a prepuni ljubavi, da tog starca te naše zvijezde, koja još uvijek zarko sjaje na hrvatskom obzorju.

Na banketu nazdravljeno bi „Istri“ prisutnim Sokolšcima. Zahvalio se starost a u tren oka sakupilo se za našu družbu sv. Cirila i Metoda preko 60 kruna. U večer pošli smo na kolodvor da pojmemo put bielog Zagreba. Tu su digli našeg starostu na ramena a nebrojno je množivo klicalo „živila hrvatska Istra“.

Poslije nebrojenih govoranija krenu vlak uz gromko klicanje i mahanje trobojnic a. Još moramo pripomenuti, da je simpatično društvo iz Virovitice na mafineu odpjeralo Brajšino „U kolo“ a na banketu isto Brajšine „Kastav gradu“ i „Predobri Bože“.

U Zagrebu bili smo gostovi hrvatskog Sokola, koji nas je baš bratski primio i pogostio, pa nećemo nikada zaboraviti tu ljubav, prijateljstvo i bratimstvo. Ovdje je pala zdrava misao glede organizacije sokolstva, a bude li zdravlja i malo dobre volje, to se nadajmo za buduće duhove novoj sokolskoj slavi u Zagrebu.

Pokrajinske:

Imenovanje. C. kr. pošt. vježbenici gg. Ernest Mayer, Egidij Grossich i Leopold Smolčić u Puli, Antun Fachinetti u Trstu i Fran Ramor u Gracu, bijahu imenovani c. kr. pošt. asistenti u djelokrugu ravnateljstva pošte i brzvoja u Trstu.

Vienčali se. U subotu dne 25. p. mj. vienčao se čestiti hrvatski rodoljub, trgovac i naš velevredni prijatelj g. Ante Bogdanović sa dićnom Slovenkom, gospodićnom Darinkom Trudenovom, kćerkom poznatog slovenskog veletrca i rodoljuba g. Mihovila Trudena. Sretnim mladencem i njihovim obiteljim naše srdačne čestitke!

Naglo umro! Predzadnjeg dana prošloga mjeseca preminuo je noću naglom smrti u svojoj sobi e. i kr. general Lehman, koji je stanovao u dvorcu „Stella“ u Opatiji. Sobarica je našla gospodara mrtva na podu; reć bi, da ga je udarila kap. Počivao u miru!

Dvje interpelacije zastupnika Spinića. U sjednici carevinskoga vieća od dne 29. maja stavio je narodni zastupnik g. prof. Spinić dvje interpelacije na razne ministre, i to jednu u poslu imenovanja župana u občini Kastav, drugu radi školskih taksa i školskih odnošaja u Istri. Interpelacije priobćiti ćemo u hrvatskom prevodu.

Odgovor na interpelaciju. U sjednici od dne 29. maja odgovorio je ministar bogostvja i nastave na glasovitnu interpelaciju talijanskoga zastupnika Benati-a radi imenovanja Monsignora Vinka Zamlića, župnika u Voloskom, članom c. kr. zemaljskoga školskoga vieća za Istru. O tom odgovoru više drugi put.

Prigodom skupštine Družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru, bio je u Opatiji takodjer podulji pogovor među odaslanci

raznih gospodarskih udruga u Istri. Na-
damo se, da ćemo do mala moći pokazati
ni vrlo korisne posljedice toga gospo-
darskog sastanka i odluka na njem pri-
hvaćenih.

Tača. Taj nemio gost, proti kome
se toli bore naši gospodari, pala je 30.
pr. mji na Pazinšćini te uništila skoro
sve usjeva učinivši ogromnu štetu. Očeku-
jemo pobližih vijesti.

Predstava priredjenu u četvrtak dne
6. t. mji. u „Narodnom Domu“ u Bar-
kovijski kraj Trsta članovi zemaljskoga
kazališta u Zagrebu g.đja. Ljerka pl. Šram
i g. Ignjat Borštnik.

Slavenske bogoslazje na Krasu.
Trstankoj „Edinosti“ piše pouzdana osoba,
da se je u Skopom (pol. kotar Sežana)
radio slavensko bogoslužje i to od godine
1831. do 1836. kad je, je jama, pastirovao
g. Vlah. — istarski Hrvat. (Taj gospodin
da je tamo služio od 27. aprila 1831. do
24. aprila 1836.) Naš izviestitelj nas je
uvjerio, da živi među tamnijim stari-
jimi ljudim jošto uspomena na ono doba,
kad no je mošte i gospodin svećenik —
sva službu božju u slavenskom jeziku!
A kako je danas?

Toliko izviestitelj „Edinosti“, čemu
imademo mi dodati, da je onaj svećenik,
istarski Hrvat, bio pokojni g. Vjekoslav
Vlah kasnije počastni kanonik i župnik-
dekan u Kastvu. On je valjda pjevao hr-
vatski sv. misu i obavljao u tom jeziku
sv. obrede, kao što se to i danas u ka-
stavskom dekanatu pjeva i obavlja.

Krstić — agitatore per il partito
italiano. Dne 1. t. mji. obdržavalo se je
pred c. kr. kotarskim sudom u Pazinu
(pristav g. Rusca) kaznena razprava proti
načelniku i odvjetniku dru. Šimi Kureliću,
tuženomu od zloglasnoga Krstića radi toga,
što ga je dne 21. novembra 1900. prigod-
om izbornog sastanka u Novakih dao
odstraniti iz mjesta sastanka i zadržati u
obćinskoj kući za trajanja ovoga. U pri-
javi bijaše navedeno i to, da je dr. Ku-
relić izrekao proti Krstiću uvredljivih
riječ i da mu je pljunuo u gubiću.

Sudac je riešio dra. Kurelića od ob-
tužbe radi toga, što je dao odstraniti iz
sastanka i zadržati u obćinskoj kući Kr-
stića te radi toga, što ga je uvredio rie-
čima. Oudio je pak dra. Kurelića na
globu od K 30 samo radi toga, što je
Krstiću pljunuo u obraz, smatrajuć sudac
dokazanim taj čin na temelju izkaza ra-
znih svjedoka — prvaka talijanske stranke
— dočim su drugi svjedoci izključili, da
bi se to bilo dogodilo.

Dra. Kurelića je branio dr. Zuccon
iz Pule, državno odvjetništvo je zastupao
g. Pilat, a Krstić nije pristupio, nego je
pismeno predložio da se razprava odgodi.

Iz same razprave je važno zabilježiti
slijedeće činjenice:

1. da su sami talijanski svjedoci dr.
Costantini, Comisso i drugi priznali te su
doznali za uređenje sastanka u Novakih
pozvali brzojavno Krstića da dodje tamo
„per agitare a favore del partito italiano“;
2. da je, među glavnimi svjedoci u
prilog Krstiću bio profesor talijanskog gim-
nazija u Pazinu g. Scaerizza, koji je onoga
dne bio pošao u Novake s drugimi Talij-
jani da agitira „per i nostri“;
3. da je kapetanat na Voloskom izdao
svjedočbu o Krstiću u kojoj je samo re-
čeno, da on „wegen seiner starken agita-
torischen Thätigkeit und der heiligen An-
griffe in der von ihm herausgegebenen
„Prava Naša Sloga“, namentlich bei den
Kroatien nicht in gutem Rufe steht“.

Sada neka se reče, da je Krstić
stranke slavenske umjerene, a ne talijan-
ske, da je talijanska gimnazija u Pazinu
za nauku a ne za političku agitaciju, da
kapetanat na Voloskom sudi danas kao i
g. 1895, kad je malo crnije opisao Kr-
stića.

Dnevna služba na c. kr. poštanskom
i brzojavkom uredu u Velom Lošnjaku vrši
se redovito od dne 20. maja.

Velik požar u Trstu. Zadnji dan
mjeseca maja i to noću izgorjela su dva
skladišta sa liesom kod sv. Andrije ne-
daleko istoimenog kolodvora državne ž-
eljeznice u Trstu. Vatra se je pojavila oko-
lo 10 sati na večer u skladištu trgovca za
liesom Stagni. Izgorjelo je posve ovo
skladište te i drugo skladište slovenskog
veletrca g. Frana Lavrica, koje stoji pri-
lično odaljeno od prvoga. Treće skladište
nekog odaljena, koje se nalazi u samo skladi-
šte Stagni, ostalo je od vatre pošteđeno.
Pogorjela skladišta bijahu osjegurana, šteta
je znatna.

O tom požaru naklapa obćinstvo ko-
ješta; nekoi kažu, da je požar nastao
izolodbo: u skladištu Stagni i Lavric, do-
ći se drugi čude, kako je moglo ostati
pošteđeno skladište Marko (koje se nalazi
lik skladišta Stagni) ako se je vatra za-
nesla na odaljeno skladište Lavricovo.

Iz drugih krajeva:

Talijanska kultura na Rieci. Ovih
dana predstavljao je u rieckom kazalištu
glasoviti talijanski umjetnik Ermate No-
velli, koji je nedavno i na hrvatskom ka-
zalištu u Zagrebu gostovao. Hrvati na
Rieci htjedose počastiti talijanskoga umjet-
nika tim, što mu namienili vijenac sa
vrcpani u riečkih i hrvatskih bojah i na
kojih bijaše napisano: „Ponosu talijanske
umjetnosti — Hrvati“. Na večer dne 18.
t. mji. bijaše umjetniku predan vijenac,
ali je netko s njega skinuo u kazalištu
vrcpu sa riečkimi bojami, na kojoj je
stajao napis: „Hrvati“. Pojmijivo je, da
je morao taj divljački čin riečkih talija-
naša do skrajnosti ogorčati i uvriediti
riečke Hrvate. I doista njihovi prvaci gg.
odvjetnici Bartić i Bakarčić upravisje talij-
janskoj upravi riečkog kazališta vrlo oštra
ali zaslužna otvorena pisma, kojimi ži-
gošu bezobzirno barbarski postupak riečkih
fakina u cilindru i u rukavical.

Znateljni smo što će na taj divljački
čin riečkih iredentista umjetnik Novelli.

Dovoz talijanskih radnika. Ne-
prodje skoro dan a da se svakim paro-
brodom ili svakim vlakom u naša južna
mjesta nedoseli veći ili manji broj talij-
janskih radnika. U Trstu, gdje idu sve
oblasti i sva talijanska društva tim dose-
ljenikom na ruku, neznaju već kamo s
njimi. Kod gradnje istarske željeznice vrvi
sve timi radnici a na svih radnjah u
Trstu i okolici naći će više talijanskih
nego li domaćih radnika. Mi nebi smo imali
ništa proti tim jednim ljudem, koje tjera
glad i bieda iz Italije, ali kamo će naši
radnici za kruhom ako im ga tudji pred-
nosom otimlju. Cesarica vlada opominje
domaće radnike neka se nesele u Ameriku
a kad tamo pušća slobodno tudjim rad-
nikom, da se k nam sele i našim radni-
kom zaslužbu otimlju.

Domaci radnici hrle jatovice u da-
leke i nepoznate im strane svietla, jer ne-
mogu doma prehraniti ni sebe ni svoje,
dočim dolaze u naše krajeve tudji radnici,
koje štite mogućnici i radnjodavci na
štetu i propast domaćih. Jesu li i to
zdрави odnosi?

„Slovenska zadruga“, glasilo sloven-
skih posojilnica i gospodarskih zadruga
ter „Centralne posojilnice slovenske“ u
Krkem, bude unapried donasala osim
sastavaka narodno gospodarske osebine,
takodjer razprave o domaćem i narodnom
uzgoju, jer slovensko učiteljstvo ne more da
ustanovi jošto samostalnoga lista u toj
struci, kako se je to uvidilo takodjer na
shodu jugoslavjanske učiteljske „Zaveze“
na Bledu.

Hrvatskom pripomoćnom društvu
u Beču blagoizvolise priposlani podpora
za god. 1901, između ostalih i gospojice:
Veltić Rahela, Mošćenice K 2. Veltić Ru-
žica, Mošćenice K 2.

Jelina kćerka. Naši talijanaši i nji-
hove novine veselili su se unapried sinu
— rodila se kćerka Jolanda. „L'Avanti“
piše, da im se je Bog smilovao, jer uza
sve njihovo veselje rođanje sina značilo

bi mali slavenčić — prietolonasljednik u
Italiji.

Isto, novina piše jošto: U kviralnu
(kraljevskom talijanskom dvoru) sve je
crnogorsko i sve će ostati crnogorsko.

Mati je Slavenska; hrana pripravljena
pod zadnje vrijeme rodilji, slavenska (na
crnogorsko); prva koja je uzela u naručaj
novorođenče, bila je kneginja Milena,
Slavenska; prvi koji je novorođenče po-
kazao začudjenom puku, bio je knez Mirko,
Slaven; dojilja je obučena na crnogor-
sku; krmivat će car, glava Slavenvstva; a
Slavenstvo će imat prvu korist od toga
poroda, jer će se tom zgodom Crnogora
proglasiti kraljevinom.

U tim okolnostima dogodit će se na
talijanskoj turobnosti velika promjena, ze-
lena boja: sbog koje toliko žalosti trpi ta-
lijanski narod izčeznuti će, da ustupi
mjesto „modroj“ koja će, kao što i treba,
odrazivati boju neba nad liepom zem-
ljom.

Što govore na to naši Talijani?

Pozor neženje! Napredni Ameri-
kanci hoće da budu u svemu prvi i u
svemu originalni. Tako uvedoše oni prvi
u Pensilvaniji početkom ove godine za-
konom porez na neženje. Po tom zakonu
ima svaki neoženjeni čovjek, pošto je na-
vršio 40 godina, placati za svoje bezze-
stno porez od 400 kruna na godinu. Do-
hodak od toga poreza upotriebiti će se za
osnutak i uzdržavanje zavoda za djevice,
koje su navršile 40. godinu, a nisu imale
sgode, da se udadu i radi toga su osu-
đjene na djevovanje, a manjkaju im sred-
stva, da se same uzdržavaju. Dalnji trošak
za uzdržanje takih nasljednica ima da se
pokrije od glohe, koje su pomenutim za-
konom namienute i to u iznosu od 400
kruna za slučaj, onomu koji si je druga-
kruc života izabrao izvan granica državnih.

Najveći parobrod na svietu bijaše
porinut u more dne 4. maja u Belfastu.
Tomu orišaju, koji je dugačak 700 stopa
i koji će nositi 21.000 bačava (tonelata)
nadjenose ima „Celtic“. Parobrod taj,
kojim se Englezi ponose, vršiti će službu
između Liverpola i Newjorka te može
ukrcati 3500 osoba.

Gospodarske:

Jednostavno sredstvo proti ko-
marcem. Dopisnik iz Jamajke, jedne uva-
zene englezke novine pripovieda vrlo je-
dnostavan način za tamenjenje komaraca.
Sastoji se u tom, da se poskropi po sobi
malom petrolja, a više kreveta se objesi
tjedan rabac namočen petroljem. Naravno
treba leći bez svieće. Mjesto petrolja može
se upotriebiti i fenik. Dopisnik tvrdi, da i
kobnim zarazanom malarije može se iz-
bjeći, odstranivši komarce, i tim njihove
opasne ubode.

Obrana domaćih životinja od
muha. Za vrijeme velike ljetne žege i
sparine moraju uboge domaće životinje,
osobito pako konji, kojim su repovi po
novoj „modi“ do koriena prikraćeni, od
raznih krljatih krovpija upravo grozne
muke podrišnosti, ako im se gospodari ne
smiluju i ako ih proti tim njihovim krv-
nim dušmanom ne brane. Imade više
sredstava, kojimi se to lahko postići može,
a najuspješnija su slijedeća:

1. Uzme se orahovog lišća, ili lišća
od buča ili pako abdikovine, te se živo-
tinje nekoliko puta na dan tim lišćem
čvrsto nataru ondje, gdje ih muhe naj-
većma napadaju.

2. Skuha se u jakom octu orahovog
lišća, te se njim životinje svakih osam
dana jedanput operu.

3. Napravi se otopina od 65 grama
smrdljivog asanta (Asa foetida) na dva
decilitra octa i 4. decil. vode, kojom se
onda životinje peru, kao što je gore re-
čeno.

4. Obkuha se prostog i što jačeg kr-
zaka i odpadaka od smotaka u razmjerju
dubana, naprama vodi od 1:30, te se upo-
trebljava kao što je gore rečeno.

5. U istu svrhu skuha se sguječenog
češnjaka i svježeg pelina, i poveže se u
krpu, koja se onda kod pranja životinja
s onom vodom poput spužve upotrebljava.

Koji gospodar iole čuvstva naprama
svojim domaćim životinjama imade, ne će
dugo oklietati, da ih uporabom kojeg od
gore naznačenih sredstava od nesnosnih
muha oslobodi, osobito, kada opazio bude,
kako povoljno taj postupak na njihovo
uspjivanje djeluje.

Razni prinosi:

Predplata „Naše Sloga“ u mjesecu
maja: J. L. Črnemelj K 4, J. J. Kopar
9, P. B. I. Bistrica 6, I. S. Novigrad 5,
A. D. Benkovic 10, Župni ured, Klis 16-03
C de P. Trsl 3, I. R. Mošćenice 15, M.
G. Štijan 1, dr. M. Krapina 21-50, I. B.
Manjivori 1-50, V. M. Marčana 6, P.
F. Pula 7, F. V. Čanski 6, D. M. Salgo-
tarnan 4, S. M. Ičić 3, O. B. Ljubljana
3, A. K. Marčana 6, I. P. Pula —50,
A. M. Pula 4, F. M. Pula 3, J. Z. Barban
3-50, P. S. Barban 2, J. B. Manjivori
1-75, A. C. Pula 9, I. L. Zbandaj 2, V.
S. Hum 10, A. M. Poreč 10, M. D. Va-
briga 15-50, I. B. Movraz 3, M. D. Svet-
lovec 4, J. D. Beč 8, J. P. Rieka 1, A. R.
Rieka 1, M. K. N. Šumber 5, L. T.
Lanišće 4, M. U. Munci 6, A. L. Martin-
šćica 6-50, J. D. Rieka 6, M. M. Zastenice
2, V. G. Rovinj, selo 6, A. Z. Pula 5-50,
A. L. Pula 1-50, J. K. Sovinjak 6, A. B.
Livade 3, J. P. Pula 3-50, I. T. Topo-
lovac 6, F. C. Pula 1, S. K. Pula 3, N.
A. Pula 3, I. P. —50, A. C. Pula 3, M.
K. Pula —50, I. G. Sv. Vital 9.

Za oglase platise: gg. Znidarić-Va-
lentić, II. Bistrica K 54, Br. Hurvic, Krakov
4, Luigi Peritz, Trst 24.

Patom naše uprave stiglo: Za
družbu sv. Cirila i Metoda podar-
io g. Mate pl. Rakovina u Trnovcu
mjesto vienca na lies nadcestara Frane
Kovačevića K 12.

Za nastradalu udovu A. Ivančić: g.
Fran Glaser u Puli dao K 1, g. Niko Mar-
dešić u Puli K 1.

Za puljsku podružnicu družbe sv. Ci-
rila i Metoda podarili: gg. I. Gašparini,
Višnjak K 5, S. V. Pula 1, N. Mardešić,
Pula 1.

Za pazinsko djačko podporno društvo
dao g. I. Gašparini K 5.

Za bratovštinu hrvatskih ljudi u Istri,
g. neproesor K 1.

Književne.

Cvriečo srca Isusova, uređjivač pop
Miho Galtin D. J. tiskom „Kurykte“ u
Krk. God. II. 70 hel.

Listnica uredništva i uprave.

Gosp. X. Y. Cres — javljamo Vam,
da smo učinili shodno glede Vaših pri-
tužba proti neurednostima na poštanskom
uredu.

Gosp. Andrija Linardić Cres, obćinski
zakonik istarski (tal.) može se dobiti u
„Tipografiji Coana“ — Poreč.

Slavnomu obćinstvu na znanje!

Radi subote u koju pada ljetos sv.
Vid, biti će Vidov samanj blizu sela Div-
šići u pondjeljak prije Vidove t. j. na 10.
junja (pomajica), što se ovim daje svim
učestnikom na znanje.

Filipanština na 31. maja 1901.

Obćinari.

Javna zahvala.

Podpisani najdublje se zahvaljuje svoj
vielećenjoj gospodi, koji sa svojom oso-
bitom prijaznošću i susretljivošću dopri-
nješe, da izlet Kosljunskih pitomaca i
njihovih učitelja k Goričkoj Gospi u Baški-
novoj bude što sjajniji i ugodniji.

Od Boga im plača, a od svih Koslju-
nara najskrenjija zahvala.

Kosljun, dne 31. svibnja 1901.

O. Kazimir Juric,
starješina.

ZAPISNIK

XIV. red. glavne skupštine „Kot. gospodarske zadruge u Buzetu“

držane dne 27. aprila 1901 u 9 ura pr. p. u Buzetu.

Dnevni red:

1. Uplaćivanje godišnje članarine;
2. Nagovor predsjednika;
3. Izvješće tajnikovo;
4. Izvješće blagajnikovo i proračun za god. 1901;
5. Predlozi i upiti;
6. Predavanje o nekojih bolestih trta;
7. Ždriebanje noževa za ciepanje i dvojice, koje će se upisati kao dosmrtni članove društva Sv. Jeronima.

Predsjednik:

Jakov Draščić, predsjednik.

Prisutni:

Tajnik: Dr. M. Trinajstić.
Odbornici: Anton Flégo, Anton Klarić, Petar Pavletić p. Petra i Ivan Žigante.

I. Uplaćivanje.

Uplatilo 61 član
zaostalo i tekuću članarinu . . . . . K. 194

II. Nagovor predsjednika.

Vidim, da je prisutna ogromna većina članova, jer evo nemaju svi ni mjesta u ovoj ipak velikoj dvorani. Pošto je bila skupština redovito sazvana, kako pravila propisuju, to ju je otvaram.

Mene veoma veseli, da je zanimanje za našu zadrugu sve veće i da su počeli pristupati kako članovi također oni, koji su ju prije nekako sumnjivim okom gledali ili su ju držali za manje vrednu, manje korisnu i manje potrebnu, nego li u istinu jest. Pozdravljam stare članove i pozdravljam nove, izričući tvrdnju, da će i oni bez drugotnih namjera uloviti se s nama u kolo te raditi složno, da složnim radom prikoristimo što god našem nevoljnomu i zapuštenomu gospodarstvu.

Odbor je i ove godine gledao, da dodje svemu u susret i da radi koliko može. Ako nije uradio sve što se možda od njega očekivalo, nije kriv on, nego njegove ograničene sile.

Tajnikovo izvješće će Vam kazati, što se sve uradilo.

Molim gosp. tajnika, da ga pročita, a Vi gospodo članovi, pomno proslušajte i onda sudite.

III. Izvješće tajnikovo o radu u godini 1900.

Poslije toliko godina velike nerodice doživili smo u godini 1900 jednu godinu, ako i ne najbolju, barem dobru. Velika i tvrda zima sa sniegom, koja je učinila velike štete u krajevih, gdje poljodjelci imaju najvećeg prihoda od voćaka i od ranih plodina, minula je nas bez velike štete, jer ju naša žita i naši krumpiri nisu oćutili u tolikoj mjeri kako možda drugdje.

Ljetna suša nam je doista mnogo naškodila na njivah, gdje se nije mogao nikako kukuruz razviti, već ga se moralo negdje čak posejati za blago. Ali ta velika suša nam je opet dobro došla za naše vinograde, jer je zaprijetila razviti peronosporu i činila, da nam grozdje sladje i bolje dozori, tako da se možemo pohvaliti, da nismo već više godina spravili u svoje konobe toliko i tako dobra vina kako prošle godine, a to je mnogo za naše krajeve, gdje osim Krasa, skoro svi žive najviše od vinogradarstva. Uprav za to i pregaramo što su nas donekle izdala žita i brojimo minulu godinu među dobre.

Kako je naša zadruga od nekoliko godina ovamo stala sve više i više razvijati svoju djelatnost, tako je gledala, da i prošle godine ne zastane na udarnom putu. — A imala je i razloga; jer priznanje, koje si je stekla prošle godine, osvjeđuje ju, da je dobar put onaj, kojim je krenula.

Biti će Vam još svima u pameti izvješće, što se je čitalo u lanjskoj glavnoj skupštini. To se je izvješće tiskalo skupa sa zapisnikom one skupštine i poslalo nekoliko izlaska c. kr. ministarstvu za poljodjelstvo, c. k. predsjedništvu namjestništvu, zemaljskom odboru, zemaljskomu gospodarskomu vijeću i mnogim vidjenim osobam.

C. kr. predsjedništvo namjestništva nam se je lakavim pismom zahvalilo, izjavljujuć, da se je dalo o sadržaju zapisnika velikim zanimanjem obavijestiti.

O našem radu čitali smo također pohvalnu viest u bečkoj novini „Oesterreichisches Landwirtschaftliches Wochenblatt“ br. 13. godine 1900.

Ako ne drugo, moralo je dakle, već to priznanje uvjeriti našu zadrugu, da je na pravoj stazi i da mora na toj stazi živo napred koracati. I koracala je! Njezin rad nije bio mnogostran, jer joj za to ne doslajše sila i sredstva. Ograničila ga je samo na nekoje grane, al tu je radila marljivo i brižno.

O tom radu evo me da vas izvjestim:

A. Broj članova.

Koncem godine 1899 bilo je članova 234

Pristupilo tekom god. 1900 novih 226

Istupilo tekom godine 1900 4

tako je porasao broj članova u . . . . . 222 = 222

a ukupno jih je bilo koncem godine 1900 456

Mi smo se dakle u godinu dana podvostručili, a nema sumnje, da kada bi mogli zadovoljiti sve one, koji od nas traže na porabu škropilnica i prašilnica, taj bi broj i ove godine za toliko porasao. Svakako mo-

žemo se ponositi, da nas po broju članova nijedna gospodarska zadruga u Istri ne premaže.

B. Vinogradarstvo.

Rekao sam gore, da se kod nas, osim na Krasu, najviše živi od vinogradarstva. I to je istina. Svaki gospodar računava u našem kotaru na dobitak, što će ga imati od vina i ako mu taj pošali, poremećeni su mu svi računi, te je u velikoj neprilici, kako da pokrije svoje potrebe. Naravski je za to stvar, da si je zadrudni odbor smatrao najvećom zadaćom, da što više uzradi za napredak i spas našega vinogradarstva. To mu je bila i dužnost, jer ako prolizate imenik članova naše zadruge, naći ćete, da su u njemu, osim nekolicine, sve vinogradari, koje je baš najviše skrb za svoje vinograde prinukala, da se upišu u ovo naše cvatuće društvo.

a) Matičnjak američanskih loza.

Veliki, najveći i smrtini neprijatelj naših starih domaćih loza, trsni usenac, ili filoksera, pojavio se i kod nas u obilatoj mjeri. Pronađen je u obćini sovinskog i pronadjen je pod zidovima ovoga staroga Buzetgrada, te teško da ima već kula u cijelom našem kotaru, gdje ga manje ili više ne bi bilo.

Taj pojav, tu nesreću se je očekivalo, te se je naša zadruga već od više godina brinula, da dodje do svoga vrta, gdje bi mogla gojiti američanske loze prikladne za naše krajeve, te je u malenu odštetu davati svojim članovom i drugim vinogradarom. Kako se je već u lanjskom izvješću kazalo, zadruga je uzela u zakup za 10 godina jedan hektar zemlje kod Rečice izpod Buzeta i primila je od visoke vlade 2000 Kruna pripomoći za uređenje matičnjaka. Tim se je prokrio, sve zemljište do 100 cm. dubljine, dobro ga pognojilo, i uredilo sve tako, da matičnjak odgovara svim zahtjevom, koji se na njega stavljaju. Osim novčane podpore dala nam je visoka vlada 17.000 roza i 5600 žilavica i 442 raznih plemenitih domaćih trta ciepljenih na *represtris monticola*, na *riparia portalis* i na *solonis*. U tri dolnje liehe vrta smo posadili 1000 komada *represtris monticola*, 273 *riparia* i 169 *solonis*, da nam budu kako matice od kojih ćemo dobivati svake godine roze. Ostalo smo posadili u predzadnju liehu, da uzgornemo već ove godine dobiti i podieliti dovoljan broj žilavica. Ciepljenih loza ima 450. Posadili smo je u najgoraju liehu. Ove će nam služiti ne samo za to, da vidimo koja vrst domaćih trta i za to, da ovoj američanskoj podlozi najbolje uspijeva, nego i za to, da se uzgornemo vinogradarom davati, osim američanskih trta, također cjepova za oplemenjenje istih.

Od našega matičnjaka imali smo već ove godine koristi, ako i malene. Podielili smo 1000 žilavica i 6000 roza. Više roza se nije moglo podieliti, pošto smo jih morali znatan broj upotriebiti, da priredimo nove žilavice.

Ove nas godine čeka opet novi trošak za dalnje uređenje vrta. Taj trošak mi ne bi nikako mogli nesti sami, jer su društveni dohodci maleni, a utržak od prodanih loza je također malen. Obratili smo se stoga opet na visoku vladu za novu pripomoć i nadamo se, da nam neće odbiti molbe, kad je već lanjskom obilatom pripomoći pokazala, da je osvjeđočena o velikoj potrebi ovoga matičnjaka, ne samo za naš kotar, nego i za susjedni motovunski kotar, gdje je također filoksera zarazila vinograde i gdje nemaju nikakova matičnjaka američanskih loza.

Jer nismo mogli iz našega vrta zadovoljiti potrebi američanskih loza u kotaru, izprosilili smo od vlade 8000 roza i 2000 žilavica od *represtris monticola*, 8000 roza i 2600 žilavica od *riparia portalis*, 1400 žilavica od *riparia selecta*, te 2600 roza i 600 žilavica od *solonis*, ukupno dakle 18.600 roza i 6600 žilavica.

Nije mnogo, ali ipak dosta, ako se uzme u obzir, da se je filoksera istom pojavila kod nas i da je istom započela borba proti njoj. — Ta će se borba razmahati tek onda, kada bude naš matičnjak uredjen i kada bude on mogao zasiti svu potrebu u kotaru.

Filoksera se je već prilično kod nas razširila i biti će već dosta vinograda, koji ne davaju ni četvrtinu ili polovicu ploda koliko su davali prije. Upozorujemo, da za takove vinograde ima po zakonu 3. oktobra 1891. br. 150, gospodar pravo pitati, da mu se briše 75%, odnosno 50%, ili 25%, zemljarine. To treba prositi kroz obćinu, prije berbe ili trgatbe, da može komisija procijeniti manji dohodak.

Tko bude želio, će mu biti naša zadruga u svemu na ruku.

b) Pouka u gojenju američanskih loza i u ciepljenju.

Uzaludan bi nam bio matičnjak američanskih loza i uzaludna nabava istih, ako ne bi znali s njima postupati. Odbor se je pobrinuo, da dađe članove i gospodare u tom uputiti.

Zemaljsko gospodarsko vijeće nam je doznalo 200 Kruna za pouk u ciepljenju američanskih loza. S tim se je prije svega obavio potrebiti oruđe, čepove, žicu, ličje i drugo te se onda poslalo u razna mjesta gosp. Ivana Klarića, izučenog djaka gospodarskog zavoda u Grmu, da podučuje ciepljenje na sulo. Možemo biti zadovoljni sa uspjehom njegova podučavanja. Gosp. prof. Hugues, kad je bio u Buzetu, izpitao i klasificirao je sve ciepe te je po njemu od 40 učenika bilo klasificirano 8 sa odlično, 12 sa pohvalno, 7 sa dostatno, a

13 sa dovoljno. Dvanajstoricu najboljih učenika se je podarilo komu sve potrebito oruđe za ciepanje, komu samo klišća, a komu samo nož.

Ta dvanajstoricu poredani po klasifikaciji jesu ovi:

Anton Cernac iz Štrpeta.

Silvestar Draščić iz Sv. Martina.

Lovro Draščić iz Sv. Martina.

Ivan Golojica iz Svih Sreli.

Fran Marion iz Brežca.

Anton Vivoda iz Prčane.

Petar Pavletić-Perčola iz Črčiteza.

Jakov Kručić iz Črčiteza.

Anton Fantinčić iz Sočere.

Iv. Marija Vivoda iz Krčovbraga.

Siročić Mata-Uličić iz Vrha.

Ivan Mikoli iz Roča.

Ove ćemo godine opetovati tu pouku i to u većoj mjeri, jer će gosp. Ivan Klarić poći u više mjesta, da pouči ljude u tom vrlo važnom poslu. Nego ovaj put će učiti ciepljenje na zeleno, koje se za naše pitome krajeve preporuča više, nego ono na sulo.

Da uzgornu gospodari imali i malo veće pouke, izprosilio se je od vlade, da bi nam poslala jednog učitelja gospodarstva, koji bi držao nekoliko predavanja o gojenju američanske loze. Ona nam je odmah odposlala gosp. Antona Štrekelja, vrloga urednika „vinarskog i vrtlarskog lista“ u Trstu i pristava kot tehničkog odjela za radnje proti filokseri. Bio je dva puta ovdje te predavao prvi put o uzgoju američanskih loza, a drugi put o ciepljenju iste. Slušatelja je bilo mnogo i svi su mu bili zahvalni na zanimivju pouci. Kako sreće za naše krajeve, kada bi mogli imati često u svojoj sredini čovjeka izučena u gospodarstvenih poslovih, kako je on, koji bi nas učio i putio u naših velikih potrebah!

c) Skupna nabava žvepla i modre galice.

Obćenita je bila tužba na žveplo, što se je kod raznih trgovaca za skupe novce kupovalo. Trošilo se mnogo, a napokon gubilo se i novce i trud, jer žveplo nije bilo pravo, ni fino samliveno, a modra galica nije bila prava ni čista.

Da pomogne svojim članovom i u tom pogledu, sdružila se naša zadruga sa našom posudnicom i liči buzetkim društvom za štednju i zajmove te nabavila za sve svoje članove svu potrebu žvepla. Tako su došla za članove zadruge i za članove posudnice čitava četiri vagona žvepla. Tko je imao tim, platio je odmah, a onomu, koji nije imao, predujmila je cijenu posudnica.

Na isti se način nabavilo i 10.226 kilogr. modre galice.

To se je sve nabavilo putem „Gospodarske Zveze“ u Ljubljani.

Kod nabave i kod diobe se je radilo i postupalo složno sa posestrinom posudnicom u Roču, koja je na sebe preuzela razdiobu žvepla i modre galice članovom zadruge u Roču i u Humu.

Tako će se raditi i ove godine.

Nema ga jednoga od članova, koji bi se bio potužio ili na dobru žvepla ili na dobru modre galice. Svi su se hvatili. Ta skupna nabava je djelovala i na tržne cijene. Prije nego li je stiglo žveplo od zadruge, prodavalo ga se ovdje po 18 i 20 heleru ili para kilogram, a za tim je pala cijena na 16 i 15 para.

Imao sam prilike čuti gospodara, koji je kupovao: gospodine moj: „sa žveplom što sam ga prije kazovao štetovao sam 500—600 forinti i da je tako pošlo napred, ja bi se bio uprostio“. Što je rekao ovaj čovjek, reklo je i pomislilo još mnogo drugih. Sad je dakle bolje, a da je bolje, čemu se imamo zahvaliti? Nikomu drugomu, nego slogi našoj, koja nas je u liepom broju u jedno društvo spravila. Oćutili smo, da svaki za se malo ili ništa može, a ovakvo udruženje, možemo, ako je volje i rada, napraviti čudesa.

d) Nabava škropilnica i prašilnica.

Da bude prave koristi, treba uz dobru modru galicu i žvepla imati i dobre škropilnice i prašilnice. I tu je naša zadruga pomogla.

Putem c. kr. gospodarskoga društva u Beču postigla je kod tvorničara g. Franza Nechwela u Beču znatan popis na njegovih škropilnicah Austrija i prašilnicah Vindobona. Prvih je nabavila zadruga četrdeset komada, a drugih sedam komada. Osim toga nabavila je pojedinim članovom na njihov vlastiti račun desetak i jednih i drugih strojeva. Izvrstna i vrlo praktična su oba stroja, te je mi ne možemo nego toplo svakomu preporučiti. To vrijedi osobito za prašilnicu Vindobona, kojom se mnogo prištedi i na trudu i na žvepla. Ona bi morala svagdje zamieniti naše mjesiče radjene po starih sistemih. Ako bude tko želio za sebe koji od onih strojeva nabaviti, zadruga će rado posredovati. Sa prenosom do Buzeta stoji svaka škropilnica sa dvostrukim škropilom Kr. 26, a prašilnica Kr. 23. Visoka nam je vlada podielila za nabavu onih 40 škropilnica podporu od Kr. 200, a zemaljsko gospodarsko vijeće za nabavu onih sedam prašilnica K. 65-17.

e) Posredovanje za prodaju vina.

Kako u godini 1899, tako se je i u prošloj godini 1900 zadruga obavijestila u cijeloj obćini o množini vina, što ga je na - prodaju, te i privatnim i javnim putem razglasila to u poznatih stranah. I doista vina se je mnogo razprodalo, akoprem ga imade još gđe god na

prodaju. Ako se je mnogo vina prodalo ne imade se baš najviše zahvaliti odboru, ali nešto je ipak i on doprinosa, da uzomogu gospodari unovčiti svoj prirod.

f) Vinska klauzura.

U lanjskoj glavnoj skupštini bio je jednoglasno i oduševljenjem primljen zaključak predložen od gosp. Frana Flego:

Umoljavo se visoku vladu, da prigodom obnove trgovačkog ugovora sa Italijom ne primi više obstojeću klauzuru o uvozu vina i da udari na uvoz talijanskoga vina-visoku carinu.

Taj se je zaključak prije svega priobčio ovomu občinskomu glavarstvu, da se i ono pridruži zaključku, što je ono i učinilo u prvoj sjednici občinskoga zastupstva, koja se nekoliko dana kasnije držala.

I občina i zadruga su taj zaključak podnesle na nadležno mjesto.

Nekoliko tjedana za tim se je naša zadruga pridružila ostalim hrvatskim i slovenskim zadrugam u Istri, koje su odbile poziv zemaljskog gospodarskog višća na neku akciju u tom smjeru, obrazloživši taj korak tim, što nemaju povjerenja u ono tijelo, koje je nekada opravdavo uvođenje nesretne klauzule, i sada predlaže neku polovičnu mjeru.

Nasuprot su se sve te zadruge obratile na upravu vinarske zadruge u Pulju, da pozova vna gospodarska društva i hrvatska i slovenska občinska glavarstva u Istri na sastanak, u kojem će se razpravljati o koracih, što se imadu poduzeti proti obnovi one kobne klauzule.

Vinarska zadruga i gospodarsko društvo u Pazinu, stavile su se na čelo toj akciji i pozvale su za dan 26. jula 1900 u Pazin na sastanak vna naša gospodarska društva i občinska glavarstva u Istri. Taj se je sastanak držao u gradskoj vijećnici i bio je mnogobrojno posjećen. Naša zadruga je bila zastupana po predsjedniku, tajniku, blagajniku i odborniku gosp. Antunu Klariću. Na tom sastanku bila je jednoglasno prihvaćena spomenica predložena od gosp. dr. M. Leginje, kojom se je pitalo utkinuće klauzule.

Takovih spomenica bilo je poslano mnogo na ministarstvo i bi reč, da neće doći do obnove klauzule. Nego to neobnovljenje klauzule neće slediti toliko zbog velikoga broja prosvjeda i spomenica poslanih na ministarstvo, nego za to, što se boje, da bi i Francuzka mogla zatražiti za sebe istu pogodnost ili klauzulu kada bi ju se sa Italijom sklopilo. To to ipak bilo malo previše! Da se nitko ne tuži, vlada je nakanila, kako neki vele, ne dozvoliti ni talijanskom, ni francuzkom vinu nikakove pogodnosti, ili barem povisiti carinu na talijansko vino od 3-20 na 12 forinti u zlatu.

Bude li se to sbilo, biti ćemo oslobođeni od velike konkurencije i nadamo se, da će se moći onda naša vina i bolje i laglje prodati.

G. Pucanje na oblake proti tuči.

Odstupajući odbor izrekao je u lanjskoj glavnoj skupštini nadu, da će buduću zadrugu odbor znati poći u susret želji gospodara u pogledu pucanja proti tuči i stavi se na čelo akciji za ustanovljenje strjelista ili postaja za strjeljanje i, ako treba, država, koja si budu ta ustanovljenja postavila za svrhu.

Sadnji se je odbor toj želji odzovao u podpunoj mjeri, pače može kazati, da ga je rješenje ovoga pitanja zaokupilo više nego ikoje drugo i posvema i da je to pitanje častno rješio.

Ureklu su se tri poučna predavanja: u Štrpedu, u Sv. Martinu i u Sv. Ivanu. Ta je predavanja držao društveni tajnik. Na onom u Sv. Ivanu se je također pucalo iz topa gosp. Knava iz Topolovca, koji nam ga je blagohotno za onaj dan bio posudio.

Mnjenje o moći pucanja i oduševljenje za takov način obrane od našega najvećega biča, bilo je občinito. Treba ipak priznati, da najodrešitije pristaje pucanja jesu bili obćinari iz svjetske občine i takovi su ostali do kraja.

Jer zadruga nije imala svojih sredstava, da podigne sama takova strjelista, obratila se na občinsko glavarstvo, da joj je namakne i da će ona preuzeti svu brigu ustanovljenja. Obćinsko je zastupstvo primilo predlog i jednoglasno zaključilo, da se ima udariti namet od 130% na zemljarinu u onih poreznih obćinah, gdje ogromna većina posjednika izrazi želju uvođenja strjelista. Takovu su želju odmah izrekli posjednici obćinah Buzet i Svi Sveti. Molilo se od zemaljskog odbora pripomoć i zajam za pokrivenje troškova, te se doista i primilo 7000 K posuda uz 5% interesa, 500 Kruna bezamatne posude i 500 Kruna nepovratne podpore. Osjeđurav si tako sredstva, zadrugu odbor se je odmah dao na rad.

Potrudio se, da sastavi pravila za jedno društvo za pucanje u obćini Svi Sveti i jedno u obćini Buzet. Ta su se društva njegovim nastojanjem i ustrojila, ali uzprikos tomu, naša zadruga si je pridržala glavni rad oko ustanovljenja strjelista u cijeloj mjestnoj obćini i poslije ustrojavanja onih društava, jer je njoj bila obćina predala novce primljene u tu svrhu.

Iz početka se radilo samo u obranu porezne obćine buzetske i svjetske, a poslije su molili i stanovnici odlomka Marčenića, da se i za njihov kraj nabave četiri topa za četiri strielne postaje.

Bilo se odlučilo sprva ustanoviti za Buzet 20 postaja, a poslije kada su se pridružili i obćinari odlomka Mali i Veli Mlum naručilo se za obćinu Buzet sprave za 24 postaje. Jer cela porezna obćina Buzet mjeri 3346 ha 83 a i 20 m², došla bi jedna postaja na svakih 139 ha 45 a i 13 m². To bi bio čakako preveliki obseg za svaku postaju, kad bi to bili sami vinogradi, ali treba imati na umu, da se je pustilo neobranjeno i preskočilo šume, livade i pašista, te da se po tom obseg zemljišta opredjeljenoj svakoj postaji znalno umanjilo.

U obćini Svi Sveti, koja se prostire na 1583 ha 07 a i 11 m², dolazi na svaku postaju 176 ha 90 a i 78 m² dakle više, nego na svaku postaju u Buzetu, ali i tu valja ono što se reklo za Buzet.

Svakako i u jednoj i u drugoj obćini bi se htjelo još nekoliko postaja, da se uzomoga kazati, da su i jedna i druga dobro opremljene na borbu proti tuči.

Na postajah buzetskih se je, u prvom redu prema sjevero-zapadu, odluka, najčešće tuča dolazi, postavilo dvie sprave B Greinitz i dvie C Greinitz. Prve imaju svaka naboje od 150 gr. praha; a druge od 120 gr. Za ovim: se je porađalo na razmaku od 1 km sprave C i B Greinitz sa nabojevima od 100 gr. i sprave Lorber sa nabojevima od 150 gr. Sprave Greinitz su po sistemu obćin- ničara i pale, sa sa filijama (micam), a sprave Lorber jesu na patronne, dakle ostraguse.

Na postajah svjetskih se je postavilo sprave B Greinitz i sprave Lorber, izabrilo se vna manje sprave, jer je ta obćina više bregovita i jer se je prihvatilo mnjenje dr. Vosnjaka, koji tvrdi, da su u njegovom kraju (Slovenska Bistrica) polučili u prošlih godinah uvijek dobar uspjeh i sa malim strojevima. Po njemu je previše sve ono što je preko 120 grama i gdje ima više postaja, došla je da svaka postaja i samo jedan put svaka dva minuta puca.

I stalni odbor, izabran na sastanku držanom u Padovi u novembru prošle godine, izrazio se u tom smislu u sjednici držanoj dne 19. t. m. j. u Milanu. Po njemu je dosta postaviti veće topove ili tučobrane u najvažnijih točkah, doćim obćino jesu dostatni i manji topovi, samo ako su dobro uporabljeni.

U odlomku Marčenića se je postavilo četiri sprave Lorber sa tuljkom dugim 4 metra. Naboje je kod ovih isti kako i na spravah namještenih u obćini svjetskoj t. j. 50 grama.

Kolibe za svaku postaju se je priskrbilo na razne načine.

Buzetska obćina je nabavila 10 koliba od tvrdke Blahovaky iz Grada, koju je tvrdka Greinitz preporučivala. Svaka od ovih koliba stajala je postavljena već na mjesto K 144. Od ostalih 14 koliba napravljenih od ovdješnjih stolara stajala je svaka K 63-60, dakle preko polovici manje od onih prvih.

Obćinari svjetski su si sami naredili kolibe, te jih je svaka stajala samo K 8-40. Tako su uradili i marčenićani, koji su za svaku kolibu potrošili Kruna 40.

Kad bi buzećani bili pokazali toliko brige i mara koliko svjetsćani i marčenićani, bi bili mogli i oni jeftinije proći.

Namještaj i ostali trošak svih 24 postaja buzetskih iznašao je K 5990-48, postaja svjetskih K 1640-82, a marčenićkih K 811-39. Ukupno se dakle potrošilo K 8442-69.

Po tom bi bio po prieko potrošak za svaku postaju u Buzetu K 249-60, u Svih Svetih K 182-31, a u Marčeniću K 202-83. Uzev u obzir sve skupa, bi došlo na svaku od svih 37 postaja K 211-58. U Buzetu iznaša cio trošak K 1-79 po hektaru, a u Svih Svetih K 1-03.

Prometni troškovi iliti svi troškovi, osim onih namještaja, iznesli su u Buzetu K 397-31 ili 2 h. po hektaru, a u Svih Svetih K 134-37 ili 8 h. po hektaru.

To je ništica proti onom što se potrošilo drugdje. Tako su n. pr. u Stajerskoj ti prometni troškovi iznašali K 1-29 po hektaru.

Razlika je u tom, što su ondje plaćali strielce ili ljude, koji su morali pucati, i osigurali jih proti nezgodam i proti smrti, doćim kod nas se platilo samo dvojicu, koji su pucali na postaji u gradu Buzetu i nigdje drugdje, a osiguralo se nije nijednoga. Povrh toga ondje imaju sprave sa većim naboji i se više pucalo, jer je bilo više oluja, tako da se i više praha potrošilo.

Strielac kod svake postaje je imao knjižicu, u koju je morao bilježiti svaki put od kuda je oluja došla, kamo je pošla, kad je počelo i kad je prestalo grmiti, je li grmlno nad postajom, kad se počelo i kad se prestalo pucati, koliko se puta pucalo i je li palo što tuče.

Pravih oluja nije prošle godine bilo, te nije se baš moglo pokusiti moć pucanja.

Na 9. julija 1900 bio se nadvio nad dio Buzeta i dio Svih Svetih crn oblak. Na jednom bez grmljavine i bez bljeska stala padati tuča. Strielci potekli k postajama, počeli pucati i tuča prestala. U Svih Svetih su tom zgodom vidili iza pucanja padati kao pahuljice sniega.

Kraj Podkuk u obćini Svi Sveti i dio Sv. Ivana bili su potučeni uzprikos topovim; ali priznaju sami, da su počeli pucati kad je tuča već padala, a to je bilo prekasno. U Sv. Ivanu nisu mogli ni pucati, jer njim se pomoćno prah. Istoga dana je harala oluja ili nevrieme u kraju Seoca. Dok su pucali nije tuča padala. Na jednom im se nekako krivo zabola patrona i nisu mogli pucati. Dok su ju izvadili i uredili spravu, je prošlo 10 minuta i tad je padala tuča. Urediv spravu su stali opet pucati i tuča je prestala.

Toga dana je gosp. Nemarnik na Fontani pomno pratio pucanje i letanje oblaka. On tvrdi, da je dobro opazio, kako oblak, koji je snstio tuč nad Sv. Ivanom, se je razdijelio u dvoje kad je došao vrh grada Buzeta, gdje je živo pucala postaja na Sv. Jarju.

Uspjehi, koje smo kod nas polučili nisu još takovi, da bi mogli svom sigurnosti tvrditi da pucanje uvijek i u svakom slučaju pomaže. Zato nije ni čudo, što je još više ljudi, koji tomu ne vjeruju. Ima jih i takovih, koji govore da je grieh pucati, jer se puca na Boga, kao da Bog stanuje u crnih oblacih, ili je takovih, koji misle, da se pucanjem tjera i kiša, kao da nisu prošle godine trpili od suše i oni, koji su bili daleko, daleko od strielnih postaja.

Ako ne možemo po svojih pokusih ništa stalna zaključiti, možemo to zaključiti po pokusih što jih se u velikom broju u drugim krajevih pravilo.

Od 25. do 29. novembra 1900 bilo je sabrano u Padovi mnogo učenjaka i gospodara, da se pogovore o uspjehih polučenih lanjskoga ljeta pucanjem proti tuči. Bilo je tu sila učenih ljudi ne samo iz Italije, nego također iz Austrije, iz Francuzke i iz Spanije. Kad su svi ti ljudi rekli i čuli što se sve doživio u nekrajvoj borbi vodjenoj od preko 2000-topova, zaključili su jednoglasno, da se mora priznati veliku moć pucanja na obranu proti tuči.

Mi siromasi, jer često potučeni od tuče, počeli smo

proći njoj borbu pucanjem u tvrdjoj vjeri, da smo našli način, kojim ćemo se od nje obraniti. U toj vjeri nastavili ćemo i ove godine tu borbu, malo bolje poučeni po lanjskih pokusih, i nadamo se, da ćemo tim i s naše strane doprinesti nešto k rješenju jednog od najvećih pitanja u narodnom gospodarstvu.

O naših strielnih postajah pisao je pohvalno list „Weinlaube“, što se tiska u Klosterneuburgu, koji je dobio i skicu topografskog namještaja istih. Tako se je izrazilo pohvalno i zemaljsko gospodarsko višće u svojem izvješću za lanjski godinu, te je i dalo preiskati onu skicu iz lista „Weinlaube“. Uslužnoću uredništva istoga lista možemo ju i mi ovdje ponatisnuti.

Namještaj tučobrana u obćinah Buzet, Svi Sveti i Vrh u godini 1900.

Veći trokuti naznačuju tučobrane sa tuljci ili dimnjak visokimi 3-4 metra a oni manji naznačuju tučobrane tuljci visokimi 2-2 1/2 metra.

Uzko skopčano sa ovim pitanjem je pitanje o proricanju vremena.

Koliko li ne bi koristilo našim strielcem i svim gospodarom, kada bi mogli sigurno znati u jutro kakov će biti dan, hoće li biti liep ili hoće li biti nevremena?

Tko se bavi meteorološkim opažanjima i znađe kakav je bio pritisak zraka i kako su tekle značne struje u raznim krajevima Evrope, može nekom sigurnosti proreći vrijeme za bližnje 24 ure.

Tko je blizu kakove brzojavne postaje može kadgod i koju uru prije znati za nevrieme i oluju, ako je dobar sa brzojavnim činovnikom. Kad se bliža kakova oluja, stan u brzojavnom stroju pucati i freati iskra za iskrom, te već po tom brzojavni činovnik znađe, da se oluja bliži i da mu je žicu i struju odvesti proč od ureda, ako neče, da ga velika iskra (striela) posjeti.

Nego svatko ne može biti meteorologom, jer nema za to ni znanja, ni sredstva, ni sprava potrebitih; niti je svatko u blizini i u velikom prijateljstvu sa brzojavnim činovnikom. Zato nije svakomu lahko, da se na koji od tih načina obavijesti o vremenu, što će biti do nekolicke sati.

U Italiji su bili odredili, da će se iz jednog mjesta na razne krajeve brzojavnim putem oglašivati nevrieme, ali se to nije pokazalo praktičnim, jer je kadgod oluja tekla brže od brzojava, a više puta se nije dalo proreći kada će oluja okrenuti, te su ju kadgod i zaludu čekali, a sve to brzojavno oglašavanje je ipak stajalo novaca.

U lanjskom proljeću je učitelj Mareš oglasio, da je izumio trometalar, kojim se može u jutro znati, hoće li biti oluje kroz dan. Jer je taj trometalar bio donekle preporučen od vidjenog lista Weinlaube, naša je zadruga nabavila jedan na svoj račun, a jedan na račun strjelista u heramskoj plovaviji, gdje se je, zauzimanjem vrloga župnika gosp. Jos. Grašića, bilo ustanovilo 6 postaja za strjeljanje. Marešova sprava sastoji od dva jednaka trometalara, pribita na ploči gdje se na polju bielom, žutom, ružičastom i crljenom križaju crte što teku od jednoga do drugoga trometalara. U jutro između 7.-8. ure se jedan trometalar ovlaži, a drugi otare i osuši. Zesta u namočenom trometalarju stane padati. Četvrt sata zatim se pogleda na ploču i ako se vidi, da se crta što teče od stupnja topline jednog trometalara i crta što teče od stupnja topline drugoga trometalara sretnu na crljenom polju, znak je, po nauci Marešovoj, da će onoga dana biti nevrieme.

Ja sam na tu spravu pazio kroz 56 dana i bilježio svaki dan svoja opažanja u posebnu knjižicu pa sam zabilježio ovo:

Tri puta su se u jutro crte srele na bielom polju i bilo je uvijek liepo vrijeme; dvanaest se su puta prekrizile na žutom polju i bila je jedanput oluja, jedanput je pala kratka tuča a deset puta je bilo liepo; osam-najst puta su se prekrizile na ružičastom polju i bila je dva puta oluja, a šestnajest puta liepo; dvadeset i šest puta prekrizile se iste ili na crljenom polju ili na rubu crljenoga polja, te je bilo četiri puta oluja, dva-

najst puta kiša ili se spremala kiša, a jedanajst puta je bilo liepo.

Po tom se vidi, da ta Marešova sprava nije nepogrešiva, jer smo imali nevremena i sa križanjem na ruzičastom i sa križanjem na žutom polju, ali ipak mora se priznati, da kad su se crte prekrizile na crljenom polju, onda je nastalo najviše slučajeva nevremena (16 od 27 slučajeva), akoprem je u jutro bilo liepo i vedro.

Dobro bi bilo znati posljedak opažanja u drugih krajevih. Ta se sprava dobiva za 10 K kod optikera H. Kappeler u Beču V. Franzensgasse Nr. 13. Bolje nego ikoga sprava, jest izvijebano oko mnogih naših kmetova, koji po iskustvu znadu, koji je oblak pogibeľjan i koji njim nisu tuđni.

U pomanjkanju drugih sprava najbolje je, da se mi pouzdamo u te prokušane oči.

D. Gospodarstvo.

a) Izložba blaga.

O izložbi govreda što se držala na 15. januara 1900. za kotare Buje, Motovun i Buzet izvjestilo se u izvješću članom u lanjskoj skupštini, te mi ne treba da ovdje opetujem, kako se je na onoj izložbi naš kotar sa svojim blagom liepo odlikovao.

Druga takova izložba se držala na 28. novembra lanjske godine. Kod priredjenja iste je naša zadruqa djelatan sudjelovala. Jer su bile izkljućene krave, a pripušteni samo junci i bikovi, i to: oni podolake rimske pasmine, i jer se izložba držala kasno, ta mnogi misleć, da neće izložbe ni biti, jesu bili uskopili već svoje blago, nije bilo ni od našega, ni od drugih kotara toliko najlicateljia, koliko jih je bilo u onoj na početku godine. Ipak što je došlo, bilo je sva liepo i odabrano blago. Iz našega kotara bilo je samo 5-6 glava i od tih je junac Ivana Žornade-Gregorinčića p. Ivan Marije iz Brula dobio treću nagradu.

Ove godine će također biti izložba, ali mnogo. prije nego lani, te bi dobro bilo, da se naši gospodarci na nju liepo pripreve, da se uzmognemo opet podićiti onako, kakko smo se podićili izložbom od lanjskoga sietinja.

b) Naskoćne postaje.

Jer je već odlučio bit, što ga je držao g. Ráspolčić Silvestar, dobili smo novoga bika rimske podolske pasmine i novu naskoćnu postaju, koju sada vodi g. Dinko Drašić p. Antona Brombeľ iz Sv. Marina. Osim toga dobili smo također bika od mliećne pasmine Oberinthal. Toga bika drži g. Ban Anton iz Roća. Tako sada ima svako prilike, da bira medju mliećnom pasminom i pasminom za teg. Oni koji stanuju blizu postaja Rakićovac, Buzet, Roć, Lupoglav, te mogu lahko izrići mliećko, dobro cine, ako vode krave do bika mliećne pasmine, jer će tako doći do blaga, koje će njim po-visiti prihod mliećka.

c) Nabava umjetnog gnoja.

Kako prve, tako se je i prošle godine nabavilo u veliko Thomasove muke ili troske namjerom, da se poboljša i pomozu paša našega blaga. Naručba je bila tolika, da se je nabavilo ciljih deset vagona. Ciena je bila za dvie krune draza nego li prvi put, jer se moralo platiti vožnju ča od Dubenća u Českoj do naš, doćim lani se platilo samo vožnju od Trsla ovamo. Nekoji, ne baš tanjeri, koji su narućili tu muku, nisu je pak htjeli uzeti, jer da je predraza, tako da nam je ostalo neprodanih blizu 80 kvintala. To nećemo izgubiti, jer ta muka, kad ju se vrzila na sulu, je dobra i za druge godine, ali svakako nije ni liepo, ni pošteno narućiti robu pak ju neuzeti. Zadruga ne drži deposit ili skladišta i ne ide za dobitkom, nego ovršuje samo naruće za članove i uraćunava si samo svoje troskove, a članovi, ako njim je drag obstanak društva, i ako što drže do svoga poštenoga obraza, moraju i uzeti što narućuju. Još je žalostnije, da su neki pustili narućenu robu pa je nabavili kod trgovca, jer su ju ovi prodavali po 30-40 para ili helera cjenije od zadruge, a kod toga nisu opazili, da su bili oškodjeni za najmanje 2 krune po kvintalu. Trgovci su prodavali Thomasovu muku sa 14%, rastopive fosforovine, t. j. hranive tvari, a ona od zadruge je bila sa 19% rastopive fosforovine.

U trgovini se prodaje Thomasova muka draže ili cjenije polag toga ima li više ili manje postotka fosforovine. Svaki postotak stane u fabriki obično 32-33 helera. Nas je stajao sa prevozom do kuće i sa troškom razpaćavanja svaki postotak 41 heler i po toliko smo ga članovom prodavali. Nasuprot kod trgovca, gdje se 14 postotna muka ili gnoj prodavao po K 7-60 ili for. 3-80 plaćao se svaki postotak po 70 helera draže. Po tom, kad bi bili htjeli mi imati onaj dohodak sa gnojem, što ga je imao trgovac, bi ga bili morali prodavati ne po K 7-90, nego po K 9-45 ili po for. 4-72. Dakle akoprem je zadrugi gnoj bio draži, on je ipak bio cjeniji od onoga što su ga prodavali trgovci. To neka bude ljudem za nauk za napred i neka dobro drže u pameti, da zadruga ne ide za dobitkom, nego da traži u svem korist svojih članova, da je ustrojena ne za kakovu špekulaciju i da nastoji nabavljati same dobru robu, te da ju moraju članovi u svem podupirati, a ne narućivati, pak ju na cjedilu puštati.

Nabavili smo također tri kvintala kalijevo soli te su nekoi pokušali gnojiti svoje livade i sa ovom koncentriranom soli skupa sa Thomasovom troskom.

Preporučam našim gospodarom, da bi počeli rabiti kemijski gnoj također za svoje njive i oranice. Tu se opet u velike preporuča Thomasova troska.

F. Voćarstvo.

Da ima kod nas voćaka u prilićnom broju to će priznati svaki, koji s višega pogleda na naša polja i na naše brežuljke u proljetno doba kada sve cvate. Uza sve to ne može se kazati, da se u našem kotaru goje voćke kao neko stalno vrelo dobitka. Svakko je drži nekako kao za zabavu, kako se drži cviet na prozoru. Nemamo još pojma o pravomu voćarstvu i o koristli, koju bi mogli crpiti osobito u krajevih nezložzenih vjetru. Htjelo bi se pouke, a te nam ne može

dati zadruga. Kad bi se jednom i kod nas u Istri uređila ustanova putujućih niteljia, za koju mi već jedanajst godina pišemo i uzidemo, ne bi nam falilo nić te pouke.

Nadamo se, da ne ćemo već dugo čekati na tu potrebitu ustanovu.

Medjutim se zadruga trsi, da čim više voćaka razdaće. Lani jih je razdiele 850 komada, a ove godine 500 komada, najviše jabuka. Te je voćke dobila sve iz erarnog vrta u Pazinu uz naknadu troskova za izkopanje i odpremu. Tako možemo kazati, da zadruga svake godine obeskri jedan veliki voćnjak.

Jedinu pouku što smo ju prošle godine imali u voćarstvu, bila je ona od klastrićna gosp. Felluge, koji nas je posjetio dva puta i to bđ 23.-29. julija i od 26.-30. novembra. Obašaja je i Sovinjak, Marčenić, Buzet, Roć i Svi Sveti, te pokazao klastrenje na 250 raznih voćaka. Zadrugin odbor se je zauzeo, da bude svagdje imao slušatelja i da mu budu svagdje obćinski župani na ruku. Zaližobe nisu svi njegove pouke razumili, jer ne govori ako ne. talijanski jezik.

Imali smo četiri dana također klastrićna maslina. I za njegovu pouku vriedi što se je reklo goře za onu klastrićna voćaka, jer je došao kako i njegovi predšastnici iz srca Italije. Nisu ga razumili svi. Da bude koristli od njegova rada bi trebalo ne samo, da on sjede i striže, nego da kaže i pouči za što i kako se mora raditi ovako, a ne onako.

Sad imamo u kotaru mladića, koji je posredovanjem zadruge izučen u gospodarstvoj školi u Grnu i u gospodarstvom zavodu u Gruzui, te je praktično dobro uvježban i u klastrenju voćaka i u klastrenju maslina. Ne bi li shodnije i korisnije bilo, kad bi se ovog domaćega ćovjeka upotrebilo za takovu pouku?

Lanjske godine bila je godina statistike; zadruga je i kod toga marljivo sudjelovala, te po uputi primljenoj ustmeno od gosp. prof. Huguesa, nastojala je da pomodu vještih ljudi izpuni sve one mnogobrojne upitne arke što su se bile na nju poslale.

Zaključak, stvoren u lanjskoj glavnoj skupštini o osnuću jedne gospodarstve škole u Buzetu, je odbor sa utemeljenim i obćirnim izvješćem podnesao ravno c. kr. ministarstvu poljodjelstva, ali do danas nije odgovora dobio.

To su svo najvažnije stvari, kojimi se je zadrugin odbor trudio željom, da odgovori čim bolje oćekivanju gg. članova, koji su mu lani povjerili upravu društva.

Po ovom mojem suhoparnom izvješću vi ste razabrali, da se je dosta uradilo za korist članova i narodnog gospodarstva u kotaru. Da je bio ogroman posao što ga je imao odbor, hoćete najbolje razabrati po brojkah, koje će vam naš blagajnik prećitati. Mi smo imali lani K 25.994-78 prihoda i K 23.651-10 razhoda, dakle K 49.645-97 prometa. Takovim sa zaključnim računom nemogu pohvaliti niti mnoge i mnoge posudnice, koje rade samo sa novci, a po gotovo nijedna gospodarstava zadruga u Istri.

Sa ovim uspjehom nišmo još ćošli do vrhunca svoje zadace. Nitko bolje od vas gg. članova i od vašega odbora znade, što bi nam trebalo još uraditi. Mi znamo svi koliko sa još naše potrebe, ali da se svemu doskoti htjelo bi se više radinih sila, htjelo bi se da se rad podjeľi, da ne ostaje na brigi i skrbi jedne dvojice, trojice; htjelo bi se da članovi, koji erpe koristi povise svoj godišnji prinos i da ga redovito plaćaju, te da onda uzmogne naša zadruga i naša posudnica imati i plaćati svoga cielog ćovjeka, vještoga tajnika i računara. Tada bi se lahko dalo misliti i na ustrojenje vinarske zadruge, mljekarske zadruge i društva za osiguranje govreda. Na takov korak morali ćemo se ili prije ili poslije odlučiti, ako hoćemo, da nam zadruga na jednu put ne zaostane već da sve više napreduje. Dobro bi bilo, da gospoda članovi o tom raznišuju.

Ja zaključujem željom, da do godine društveni tajnik uzmogne podati još bogatije izvješće o društvenom radu i da se svi uzmognemo pohvaliti, da nam je tekuća godina bila u našem gospodarstvu bogatija.

Iza prećitana izvješća predsjednik pozove prisutne, da se javi tko ima stogod opaziti na ovo izvješće.

Nitko se ne javi i on to tumaći kao da svi odbuju što su ćuli, te predje na slieću toćku dnevnoga reda.

IV. Izvješće blagajnikovo i proraćun za god. 1901.

U odsutnosti blagajnika, izvjesti tajnik i o novčanom stanju društva, prećitav obraćun lanjske godine koji glasi:

Prihod

Table with 5 columns: Predmet, Proraćun (K, p.), Primljeno (K, p.). Rows include: Ostatak u blagajni koncem god. 189, Od tekućeg računa i vraćenih predjujma, Članarina, Lovske takse, Globe, Prodaja Thomasove troske, modre galice, sjemenja, Nagrađe primljene za članove, Podpora za matičnjak ameriķanskih loza, Predjujma za ustanovljenje streljana, Dohodak od vrta.

Table with 5 columns: Predmet, Proraćun (K, p.), Potroš. (K, p.). Rows include: Upravni troskovi, Tiskalice i tisak izvješća, Nabava knjiga i predplata gospodarskih novina, Radnje u matičnjaku ameriķanskih loza, Nabava orudja i sprava, Nabava modre galice i žvepla, Thomasove muke, sjemenja, trta i voćaka, Nagrađe primljene i izplaćane članom, Poup u ciepanja ameriķanskih loza, Upia dvojice u društvo Sv. Jeronima, Ustrojenje streljana za pucanje proti tući, Uloženo na tekući račun u posudnicu, Pločarina i lani troskovi, Saldo koncem god. 1900., Ukupno.

Na ovaj obraćun dođade tajnik nekoliko razjašnjaja, pošto se nije nitko poslužio pravom, što mu ga daje § 13. društvenih pravila, da preġleda društvene račune i primetne svoje opazke.

Po zaključku računa bi rekao ćovjek, da je naše novćano stanje takovo, da bolje ne može biti, jer se pokazuje višak od ćitavih Kr. 2281-59. Ipak nije tako. Naše društvo nije špekulativno, ne ide za tim, da pribavlja sebi kakov dobitak, niti da prima novce u rezervu. Što steće to je sve za članove i članovom ide sva korist od njegova rada i truda. Za to i onaj ostatak od Kr. 2281-59 nije nego prelazan.

Naprema njemu mora se postaviti naš ćug prema Gospodarskoj Zvezi, koji je na 1. januara 1901 iznašao Kr. 17.128 08. Po tom bi opet proizlazilo, da imamo manjak od Kr. 14.864-41. Al ni to ne stoji, jer je taj bić pokrit sa onim što smo 1. januara imali u našoj posujnici, sa onim što je zadruga imala primiti od raznih dužnika i sa robom, koja još nije bila prodana, kako će se viditi u proraćunu za godinu 1901. Danas je ovaj ćug već preko polovice izplaćen.

Što je žalostno jest, da gg. članovi nemarno plaćaju svoj prinos. Lani nije bio uplaćen niti redoviti godišnji prinos, a koncem godine bilo je zaostale članarine Kr. 680.

Uzaludan će biti vas napor odborov oko sve većega napredka našega društva, ako ga ne budu u svemu i svagdje podupirali članovi, a u prvom redu plaćali dužnu članarinu.

Nadamo se, da će gg. članovi biti ove godine toćniji, jer će biti inaće odbor prisiljen, da se okoristi zakonskom ustanovom, po kojoj može dati ovršnim putem utjerati zaostale članarine.

Molimo, da ugledni skupštinari pđiele odboru za lanjske račune absolutorij.

Predsjednik razloži, da naša pravila ne poznaju revizora, već da dopuštaju, neka svaki ćlan preġleda sve račune i tim bude sam revizorom. Ti su računi bili izloženi, a tko to želi može jih izpitati po miloj volji kad god hoće. Sada pita, hoće li dati odboru absolutorij i liti hoće li se račun za lanjsku godinu potvrditi. Tko želi što reći nek se javi.

Ćlan Ossó Anton pređlaže, da budu potvrdjeni svi računi.

Pošto se nitko drugi ne javi, predsjednik stavi taj pređlog na glasovanje i bude primljen jednoglasno.

Iza toga tajnik prećita proraćun za god. 1901, kako ga je odbor sastavio i bio je, malom promjenom ovako prihvaćen:

Table with 4 columns: Prihod, Iznos (K, h.). Rows include: Ostatak koncem god. 1900., Članarina, Lovske takse, Podpora za pouk u ciepanju, Od tekućeg računa sa bužetskim društvom za štednju i zajmove, Obćina Buzet na izplatu namještenja strelnih postaja u Buzetu i Svih Svetih, Ista za nabavu tućobrana u Marčeniću, Razni dužnici za prodano žveplo, modru galicu i Thomasovu trosku, Roćko društvo za štednju i zajmove za ustupljeno žveplo i modru galicu, Oprtaljsko društvo za štednju i za isti naslov, Modre galice u zalihu na 1/4 1901., Thomasove tvrdke u zalihu na 1/4 1901., Od prodaje modre galice, žvepla i kem. gnojiva, Ukupno.

Table with 4 columns: Razhod, Iznos (K, h.). Rows include: Upravni troskovi, Izplata ćuga za lanjsku modru galicu, žveplo, gnojiva i tućobrane, Nabava novih 30 škropilnica, Popravak starih, Radnje u vrtu, Nabava noćeva i drugoga orudja, Nabava voćaka, Pouka u ciepanju loza, Tiskalice, tisak izvješća i novine, Nova nabava modre galice, žvepla i gnojiva, Nepredviđeni troskovi, Ukupno.

Predsjednik priobćuje sadržaj pisma iz Malog Lošinja, pozdrav g. dekana Laginje iz Trsta i zastupnika g. Jenka iz Podgrada.

Pošto bijaše iscrpljen dnevni red zaključuje predsjednik skupštinu; obećaje, da će ravnateljstvo sve poduzeti, da uvazi i očitovatori razne predloge i želje netom spružene; preporuča svim, da se svuda i svagda sjete našega društva, koje može vršiti svoje uzvišeno poslanstvo jedino sudjelovanjem i pripomoći svega našega naroda.

Zahvaljuje se konačno svim, koji su se danas amo potrudili; svim prijateljem i dobročiniteljem naše prepotrebite „Družbe“ Klice: srdačan živili. Spuštinari odazvane se sa odnashljenim: živio predsjednik!

Za unapredjenje gospodarstva u Dalmaciji.

(Nastavak.)

Na predlog Frane Radića:

I. U interesu napredka narodnog uzgoja i naobrazbe, bez kojih nije moguće postignuti gospodarskoga napredka, ovaj sastanak moli pokrajinski sabor, da bi u dojučeršnjem svojem skromnom zajednanju primio osnovu makar kakova dolična poboljšanja učiteljskih plaća, a zemaljski odbor da pripravi na vrijeme takovu osnovu.

II. Neka se podporom c. kr. vlade, občina iz zemaljskoga odbora sastavi bez otezanja pokrajinsko, gospodarsko i šumarsko društvo, sa sjedištem u Splitu, a s podružnicama u svakom kotaru ili obćinah, a to u svrhu unapređivanja svake struke poljskoga gospodarstva, vođarstva, vinogradarstva i vinarstva, stočarstva i šumarstva, navlaš praktičnom djelatnošću, kao među ostalim podizanjem uzornih gospodarskih, stočarskih i šumarskih postaja i pošumljivanja naših goleti, i uz pripomoć i savjet putujućih i drugih učitelja poljodjelstva i poljodjeljskih i šumarskih stručnjaka.

Na predlog don Fr. Ivaniševića:

Smatrajuć pokrajinsko poljodjeljsko vijeće najvećim čimbenikom poljodjeljskog promicanja u pokrajini, gospodarski sastanak preporuča zemaljskom odboru, neka uzastoj, da se broj njegovih članova poveća, na način, da budu zastupani svi veći kotari pokrajine, da se njegov rad oživi i unapriedi, sjednice češće skupljaju, organ „Poljodjeljski Vestnik“ razširi, zaključiti sjednica, i naredbe državnih vlasti i drugi spisi odnoseći se na gospodarstvo na znanje obćinstva objelodane.

Na predlog Fr. Vokoslava Radice:

Doje se velikom odboru gospodarskog sastanka, držanom dne 8./V. 1901. u Splitu, neka bi se na ime ciologa sastanka: I. obratio obćinskom upraviteljstvu u Splitu, neka bi što prije uslišao molbu starješinstva „zadružne konobe“ župljana Velog Valoša u Splitu, koja je bila upravljena dne 1. o. mj. t. g. pod br. 3. II. Neka zamoli vlada i pokrajinsko poljodjeljsko vijeće u Zadru, da bi upravi zadružne konobe Velog Valoša u Splitu bila još kroz ovu godinu udjeljena pripomoć za osnivanje konobe, kako je to zatražilo starješinstvo iste zadružne konobe i uprava vinarske udružbe za Dalmaciju.

Na predlog dra. Ivana Marovića:

Gospodarski sastanak preporuča vladi a) da započne presušenjem sinjskog polja; b) da za kotar sinjski postavi još tri bika na ugodnih stanicah istog kotara, te da dađe više krava plemenitije pasmine; c) da se sa zemaljskim odborom zauzme, da se otvori podružnica poljodjeljske škole u Sinju.

(Konač sledi.)

Franina i Jurina.

Fr. Ca nimaju lovranski popardili nigde nijenega svojga po svele?

Jur. Zač me to Franino pitas?

Fr. Ca nisi čul, da nisu oteli dat nis brižnem soldatom, lačnem, žejnem i trudnem.

Jur. Pobostrica to su huji lego Turci!

Fr. Varamente. po. celen svete sakoj dobroj duše se smili brižan soldat, pak će od ust odkinut i njemu. dat, zač saki zna, da to soldat merita.

Jur. Po ten hi reč, da oni popardili nimaju ni duši ni srca.

Fr. Ca je istina, da Zronjski posvetitelj netreba ni crkve ni maše?

Jur. Vero hodi ga pitat ako znaš talijanski. Ca se morda boji, da se krov na njega srusi?

Fr. Bi ga zlodej; toliko znam, da uža pod mašom pasizat okoli tornja.

Jur. Morda strazi zvoni.

Razne vijesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Dne 3. t. mj. razpravljala je austrijska delegacija o vojnom proračunu. Između govornika o tom predmetu iztakao se je osobito česki delegat dr. Herold, koji je podvrgao stvarnoj kritici vojnu upravu. On reče, da duh, koji vlada sada u toj upravi, neodgovara smislu obće obranbene dužnosti. Vojna uprava da nastoji doduše, da u vojničkih tehničkih pitanjih uzdrži vojku na modernoj visini, nu što se tiče pojma u vojsci i njezinog duha, nesmiše se ona smatrati nekakvom posebnom, samostalnom uredbom. Na koncu prigovorio je Herold vojnoj upravi, da mimoilaze jezik autonomnih oblasti, te zamoli ministra, da se u buduće tomu zlu doskoči.

Željeznički odbor carevinskoga vijeća započeo je dne 3. t. mj. razpravu o snove o mjestnih željeznica. Među ostalimi zagovarao je u podrobnoj razpravi zastupnik dr. Tavčar gradnju mjestnih željeznica u Kranjskoj. Ministar željeznica dr. Wittek priznao je važnost željezničke pruge Tržič-Kranj. Dne 1. t. mj. sastali su se na poziv predsjednika carevinskoga vijeća grofa Vettera zastupnici sviju stranaka — izuzev Veliko-Niemce na dogovor, da ustanove radni program. Sastanku predsjedao je prvak poljskoga kluba vitez Jaworski, a prisustvovao mu je i ministar-predsjednik dr. Koerber. Ovaj reče, da je sretan, što bijahu netom prihvaćene dvie velike osnove, pak da valja odrediti, što će se u blizoj budućnosti raditi. Zaključeno bijaše, da se nakon novele o obrtnom zakonu stavi na dnevni red prvo čitanje kvotnog zakona i drugo čitanje zakona o mjestnih željeznica.

Gra Gora. Iz Celinja javljaju, da će i knez Nikola posjetiti svoju kćerku i zeta t. j. kraljicu Jeleni i kralja Viktora Emanuela povodom radostnog događaja u njihovoj obitelji. Bio se pronio glas, da će se knežević Mirko venčati sa kćerkom pukovnika Konstantinovića iz Biograda, nu taj se glas oprovgava tim, da je knežević namijenjena jedna ruska velika knežinja. Na kraljevskom dvoru u Rimu susrećani su izvanredno ljubezivo knežinja Milena i knežević Mirko. Ovomu, da je

podijelio kralj Viktor Emanuel najviše odlikovanje t. j. red Annunziata.

Srbija. Pod predsjedanjem kralja Aleksandra držale su se ovih dana opetovno ministarske sjednice, u kojih se je vijećalo o privremeni izborom redu za narednu skupštinu, što ga je izradio uzi odbor senata. Liberalna stranka, koja se je bila u posljednje doba natrag povukla, stupa ponovno na vidjelo. Vođe te stranke zaključise naime, da će od prvoga jultja izdati svoj list pod nazivom: „Srbiska zastava“. Srbske vladine krugove uznemiruje ponovne invale Arnaulta na srbske podanike na granici. Dne 1. t. mj. oborise se Arnault kod Krkine na srbske podanike dne 3. t. mj. sukobiše se srbski vojnici kod Trebinja sa Arnaulti, koji htjedose sobom otjerati Srbom otetu morvu. Povodom tog sukoba puo je mrtav jedan srbski vojnik. Srbska vlada prosvjedovala je u Carigradu odlučno radi povriede granice zagroziv se, da će poprimiti sružije mjere nebudu li već jednom obuzdani krvoločni Arnaulti.

Hugarska. Knez Ferdinand odputovao je povodom imendana svoje majke princeze Klementine u Ebenthal, gdje se sada ona nalazi radi poremećenog zdravlja. Iz Solje javljaju, da se tamo smatra vladin predlog, da se odgodi razprava o obuzbi ministara sve do jeseni, kao znak, da vlada nije sklonna provedenju obuzbe. Narodno saborne izabralo je odbor od 12 članova, koji će ispitati obuzbu proti ministrom.

Rusija. Njemačkim listovom javljaju iz Petrograda, da je tamo nastao razdor između ministra financija Wille-a i ministra unutarnjih posala Sjipagina. Razlog tomu razdoru naziru u tom, što je ministar unutarnjih posala zahtijevao, da se njemu podlože nadzornici tvornica, čemu je je ministar financija odlučno uzprotivio. Petrogradski listovi pišu, da se ondje govori o skromnom posjetu njemačkoga cara Vilima i to povodom velikih ljetnih vojničkih vježba.

Italija. Kralj Viktor Emanuel predao je dne 2. t. mj. osobno ministru predsjedniku Zanardelli-u uz vanredno laskav nagovor kolar red Annunziata, te mu je tom prigodom priobćio, da će takodjer markesa Visconti Venosta i generala Marzana imenovati vitezovi Annunziatina reda. Ovaj red imala je do sada samo šestorica talijanskih državnika, koji nepripadaju kraljevskoj obitelji. Posljednja odlikovanja uzsljedila su povodom narodjenja kraljeve kćerke Jolande Margerite.

Juina Afrika. Bojna sreća nasmijala se je opet jednom junacima Burom. Dne 31. maja sukobiše se naime burske i englezke čete kod mjesta Vlakfontein, gdje su Buri hametom potukli Engleze. Ovih je mnogo palo mrtvih i ostalo ranjenih. Radi tog najnovijeg poraza uznemireni su silno duhovi u Londonu.

Kina. Njemačka vlada naložila je vrhovnomu zapovjedniku međunarodnih četa u Kini, maršalu Waldersee, da zapusti Kinu, što bi imalo značaja, da je on svršio svoje poslanstvo. Kako ga je pako svršio, pokazati će budućnost.

Mjestne:

Ijetna eskadra. Ovog utorka postavljena je u službu ljetna eskadra, sastojala se iz sljedećih brodova: „Karl VI.“, admiralski brod, „Sebenico“, „Tegethoff“, „Franz Josef“, „Panther“, „Zara“ i „Salamander“. Zapovjednikom eskadre imenovan je kontreadmiral Gustav vit. Brosch.

Eskadra je odplovila u Fazanu, odatle će u Trst, pa u Dalmaciju na vježbe. Pred obćinskim izborima socijalističko glasilo nabrāja sve, što bi njegova stranka učinila na korist grada i uprave, da dodje u zastupstvo. Među ostalim zagovarali bi i nekakov obranbeni savez istarskih obćina na zaštitu obćinskih interesa.

U savezu bi valjda bile i hrvatsko-slovenske obćine Istre, pa znate kakva bi im dična uloga bila namjenjena? — Ništa

manje nego izvostjenje talijanskog svoci-lista u Trstu!

Ko ne vjeruje, evo u prevodu odnosa stavke: „Od toliko vremena pilaju talijanski umravni za talijanski diel Austrije. Do sada nije se postiglo ništa. Nek svaka obćina dake, ustraje kod toga pravednog zahtjeva, dakleog nebudu učinjena pravica“.

A naše nize: „Dužnost je obćine, da ponize zavode (za razširenje obće naobrazbe) i te obilnije nego li se radilo do sada“.

Do sada se dakle davalo malo za Legu, kad bi socijalisti vladali — davalo bi se više! Dobro da znamo!

Talijanska obćina kašinjana. Dne 12. decembra 1900. opiti pobjedom talijanske stranke u nekim sekcijama grada Pola, navališe u krčmu Ivana Blaskovića, kasne u noć, posle nego je ista već zatvorena bila šinjar Joras Frane, Ivan Brnobić, Ivan Zorzeno, triju komesar i Brezaz Anton, te počete prieti, prva dva sa pistoljem i revolverom, i psovati krcmarovu obitelj sa raznim pogrdnim riečima. Joras je među njima vikao: „mi ve bruzo tutti se no ste fermi a sassin de croati“ i skakao kao biesan s pistoljem u ruci.

Te delije bijahu istone, te Joras i Brnobić bijahu od suda rovinjskoga na 8 mjeseci teške tamnice odsudjeni.

Pokrajinske:

Vjenčali se. Naš rođoljub g. Sime Ribarić, trgovac u Trstu, rodom iz Vodica — obćina Buzet, vjenčao se je dne 4. t. mj. na Raketu sa gospođom Terezijom Urbas. Čestitamo.

Počastima članom. Trčanske slavenske čitalnice bijaše izabran na zadnjoj glavnoj skupštini poznati slovenski rođoljub i veletraž g. Anle Truden, koji je obnašao t. kmz punih 25 godina čast odbornika u tom najstarijem slavenskom društvu i koji je inače zaslužan za onu čitaonicu. G. Truden podario je čitaonici u znak zahvale i priznanja 500 kruna, koje mu je ova dugovala. Živio!

Piša man. Iz Cresa: Sjeverna strana grada Cresa, glavni grad istoimenog otoka sastoji od triju podobćina; naime: „Predošćica“, „Dragozičica“ i „Beli“. Ove tri podobćine broje 1216 duša a pripadaju obćini Creskoj. U Cresu imadu svojeg liečnika, te u potrebi moraju onamo. Više puta pripeti se, da bude liečnik u posjetim na jugu svoga okružja; te uz najbolju volju, nemože da priskoči u pomoć bolesniku na sjeveru.

Ovih dana, teško je bolovala, među ostalima, majka petero nejkate djece, kojoj trebalo brze pomoći. Buduć se creski liečnik nije dao na operaciju, pozvan bi kreki liečnik dr. Ozbold. Ovaj pospešno priskoči u pomoć i osvjeđoše se o bolesti, sretno izvadi joj litar vode iz grudi, te ju oslobodi od pogibelji koja joj je prietila.

Odlični dr. Ozbold, osim što je vješt liečnik, imade drugih dobrih svojstava, tako da svaki koj ga pozna, mora ga ljubiti i stovati. On je tjeħa bolestnomu, a siromahu pomoćnik. Njegova priznatost, kratkosti i poniznost, svakomu ga čini mila i dragu. Preporučujemo ga počastvu sjeverne strane obćine Creske! — X.

Nije nam uspjelo. Pod ovim nadslavom: doniel smo u br. 42. „Naše Sloge“ dopis iz Materade o jeziku u crkvi. Gospodin zupe-upravitelj A. Ščitar, koga se onaj dopis tičao, piše nam, da je on pjevao latinski na misi i blagoslovio jer nije znao, da je drugčije običaj, ali uviek da se drži stare navade, te moli i propovieda u crkvi hrvatski.

„Narodna Zveza“. U nedjelju dne 2. t. mj. imali su naši rođoljubi koparskoga sudbenoga kotara sastanak u Dekanah, da se dogovore o ustrojenju novoga društva pod nazivom „Narodna Zveza“ kako bijaše, to opetovno u našem listu javljeno. O tom sastanku primili smo s prijateljske

ruke obično izvješće, koje ćemo — čim nam dopusti prostor lista — prihvatiti.

Zdravstveno vijeće za Primorje konstituiralo se je pod predsjedanjem t. kr. namjesnika za buduće trogodišje 1901—1904 kako slijedi: predsjednik dr. Božota, zdravstveni izvištelj za Primorje, a njegov zamjenik dr. Brettauer.

Razviče novo zastave. Čilo pjevačko društvo „Kolo“ u Trstu, kani razviti novu društvenu zastavu dne 21. jula o. g. na školskom vrtu kod sv. Jakova u Trstu. Radi teških odnosa, u kojih se nalaze tršćanski Slaveni, pjevačko društvo „Kolo“ nemože blagosloviti svoje zastave kako bi željelo. I radi toga — bit će zastava samo razvita. Svečanost razviče vršili će se rečenog dana prije i poslije podne na istom mjestu t. j. u jutro razviče a poslije podne koncert pjevačkih društava.

Na tu svečanost upozorujemo i pjevačka društva u svih hrvatskih pokrajina.

Piranci protiv Izolanaca. Već dugo postoji između piranških i izolanških ribara žestok razdor — radi kruha. Izolanški ribari dolazili su lovit ribu oko Pirana, čemu su se Piranci vazda protivili, te je često došlo do prepira i svađa, koje bijahu talijanskim kolovodjama zaborane i nemile — jer su jedni i drugi ribari njihovi t. j. talijanski. Ti kolovodje osobito u Piranu nastojali su, da se ta bratubojnička borba — (kruha) već jednom svrši te konačno izposlovaše kod c. k. pomorske oblasti u Trstu, da se ribarom iz Izole zabrani loviti ribu u piranskom moru. U Piranu zavladao je radi toga veliko veselje a u Izoli valjda velika tuga — o čemu talijanski novinari dakako mudro šute.

Iz zemaljskoga kulturnoga vijeća za Istru. Iz talijanskih novina doznajemo, da je stalni odbor zemaljskoga kulturnoga vijeća za Istru, sa sjedištem u Poreču, zaključio, medju ostalim na zadnji svojoj sjednici, i sljedeće: da se izriče ova godina izložba govoda u Kopru dne 16. oktobra, zatim u Krku i Savincenti za kot. gospodarske zadruge Pula, Rovinj, Vodjanj i Pazin, u Pazinu za Pazin, Labin, Bužet, Poreč i na Livadah za Molovun, Buje, Bužet i Poreč.

Na koncu odbio je odbor pritužbu nekih slavenkih obćina, koje su se tužile, da čitajući voćaka nepoznatu hrvatskog ni slovenskog jezika. U te obćine neće se više slati rečene čistioce. Isto tako pronašao je odbor neutemeljtom pritužbu obćine Pazin, da se je naime služio tajnik kulturnoga vijeća povodom poduke u ciepljenju trsa, držane u Pazinu, izključivo talijanskim jezikom dočim, da je on dao — a da nije bio dužan — redomice prevadljati svoju poduku.

Ako se nevaramo, sjede u stalnom odboru zemaljskoga kulturnoga vijeća i dva naša člana, koji bi nas i naše čitatelji zaduzili, kad bi nam nakon svake sjednice važnije zaključke priobćili, a da se nemojemo svaki put učitati k talijanskim novinam, za koje neznamo, da li u istinu pravdno i točno izvješćuju.

To isto molimo i ostale naše jednodomisljenike, koji se nalaze u kakvom odboru, vijeću ili kod uprave, gdje su naši narodni protivnici u većini. Ako dobjemo viest izravno od istomisljenika, biti će svežimo, ili iz prve ruke, i znati ćemo, da smo točno i istinito izvješćeni.

Napredni Talijani Istre. Sl. zemaljski odbor u Poreču, kojemu leži na sru. više potalijančenje Istre nego li dobra uprava pokrajine i njezinih obćina, ili duševno i tjelesno blagostanje stanovništva Istre, dao je opet opomadne odnosa svomu strančarstvu i svomu naprednjačtvu! Taj odbor stvorio je naime zaključak, kojim zahtjeva od c. kr. namjesništva u Trstu, da prevede predstojeći opis gradova, sela, mjesta itd. Istra na temelju onog od godine 1819. ili čak na temelju onog od godine 1818. U jednom i drugom od tih opisa bijahu

skoro svi hrvatski nazivi gradova, sela, mjesta itd. ubilježeni u talijanskom jeziku. Talijanskoj gospodi u Poreču rastu za zubeć za onimi blaženimi vremenima, kad se u Istri nije službeno znalo za Hrvate i Slovence i, kad no su i u Beču držali, da je Istra posve talijanska pokrajina. Oni bi htjeli, da se vrata ona blaženija vremena, kadno smo mi spavali duboki san pak se u svojem slobodnom nju i na prednjačtvu utiču opštom čak iz godine 1818.

Iz Zrenja pisa nam 1. t. mj.: Prošla je godina dana, g. uredniče, da se je u našoj obćini nastanuo učitelj talijanske škole zloretne Lege. Iz početka pokazivao se je taj gospodin prijaznim, uljudnim i poniznim, tako, da se je činilo, da će i njegovi narodni protivnici s njim doći u mir. Tekoju godinu kad su naši pjevači pjevali, slušao je on u klupi puzajući k svijetlu bljuzgati. Ali sad nam jednom pokazao je taj učitelj svoju pravu boku ili svoj značaj. U našoj zapnoj crkvi imali smo čitav proslu mjesec, takozvanu svibanjsku pobožnost. Talijanski učitelj stajao bi za blagoslova u crkvi, ni kad svrši ovaj — kad započne pobožnost, pobjerše se odmah iz crkve. Za pobožnosti on se zabavlja sa nekolicinom djece vani. Školske djeca čim opaze koga od naših rodoljuba podruguju i smiju mu se, čine mu sva poštenja bilo.

Na Duhove časao je iz Buzeta amo sin učitelj, koji je također učitelj. Ova dvojica, htjedoše u crkvi nadkriti naš pjevački zbor. Pjevali su naime psalme u klupah, dočim su je naši pjevači pjevali na pjevalistu ili koru. Čim su svršili psalme pobraše se iz crkve, a kad se svršila pobožnost Marijina posli su van na obćinu svoju zabavu. Istini za volju moramo utvrditi, da ih nisu u tom sledili ni isti takozvani Talijani, već ovi baš u crkvi do konca čele pobožnosti.

Imademo, g. uredniče, jošte toga u torbi, ali nešto valja oslaviti za drugi put.

Zabava „Ilirije u Pobegeh.“ Odbor pjevačkoga društva „Ilirija“ u Pobegeh — obćina Koper — moli sva bratska društva, koja kane kod zabave sudjelovati, da to čim prije odobru „Ilirije dojare. Zabava biti će dne 16. junija u Pobegeh.

„Narodni Dom“ u sv. Ivana kod Trsta. Odlični slovenski rodoljubi u sv. Ivanu kod Trsta kupili su ovih dana veći posjed sa kućom na vrlo prikladnom mjestu, gdje će sagraditi svoj „Narodni Dom“. Čestitamo srdačno najvjestitijim Slovcem tršćanske okolice na toj novoj stečevini!

Koncert u Opatiji. Na dan kupšline „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“ priredili su opatijsko-voloski rodoljubi gostovom na čast, a „Družbi“ na korist sjajan koncert po poznatom juri razporedu. Lječilišna glazba pod vrlo vjestim ravnanjem g. kapeloina Frizka imala je kod toga koncerta važan dio teške zadace, koju je na obće zadovoljstvo krasno rješila. Pojačani zbor „Lavora“ odpjevao je vrlo točno, poznate tri pjesme „Slovenac i Hrvat“, „Zrinjsko-Frankopanka“ i „Jadransko morje“. Odobravanju nebijase kraja ni konca ali se pjevači ipak nedadoše skloniti na optovanje, u čemu im dajemo pravo, jer bijase program skoro preobširan.

Glavosviti koncertni majstor g. Brož izvajao je najprije sam na guslama dva komada, a kasnije u kvartetu. Njegovo divno gudanje očaralo je upravo razdragano občinstvo, koje ga je oduševljenim pjeskom obilato nagradilo. U kvartetu sudjelovahu osim njega, gg. A. Gervais, A. Soukup i dr. Jirat, koji su vještinom pravih majstora odigrali prvi dio iz kvarteta „Iz mojeg života“ jednog od najvećih čeških skladatelja, pokojnog Smetane.

Na koncertu sudjelovase i članovi zemaljskog kazališta u Zagrebu gospodja Ljerka pl. Sram i gosp. Ignjat Borštnik,

koji se iztakose u solo-prizorih i u jednoj sali. Našim boljim krugovom poznati su kao odlični umjetnici koll gospodja Sramova, toli g. Borštnik. Oai staze u istinu na, dik u ured hrvatskomu kazališta, što su pokazali i u Opatiji na koncertu: u neznatnih ulogah, gdje neimase prilike, da razviju slobodno svoju vještinu i da iztaknu umjetničke vrline. Mnogobrojno občinstvo odobravalo je oduševljeno i jednogmu i drugomu napose i obojici zajedno. Gospodja Sramova dobila je krasnu kitu cvećen.

Koncert bijaše toli mnogobrojno posjećeb, da već davno nevidismo onoliko odličnih osoba jednoga i drugoga spola u prostorijah „Zora“ na okupu. Poslije koncerta razvila se u susjednoj dvorani živahna prijateljska zabava, kod koje je palo više rodoljubnih govora.

Gospodja Ambrosini pred tršćanskim zem. sudom. Dne 5. t. mj. vršila se je pred zemaljskim sudom u Trstu prizivna razprava u parnici „Petrošarinskog društva“ u Kastvu proti Vjekoslavi Ambrosini u Matuljah radi plateža kruna 164 s pripadci.

Navedeno društvo sklopilo se sa tuženicom negdje koncem prošle godine pogodbu, kojom se je ona obvezala platiti društvu potrošarinu na vino u iznosu od K 164 godišnjih.

Tuženica ne htjede pako platiti ugovorenu svotu tvrdeći, da joj je bila ista oproštena od predsjednika g. Iv. Jugi i od tajnika g. Jos. Marottija, te se pozivila na svjedočanstvo dr. Kraliča (II), njenog tamošnjeg punomoćnika. Buduć pako koli predsjednik, toli tajnik navedenoga društva to obećanje ili oproštaj odlučno poriču i pošto je za takav oproštaj potrebito, da se podnese na ravnateljstvo formalnu molbu, u kojoj se ima viećati i posebni zaključak stvoriti — što sve nije uzsledilo; odsudio je kot. sud u Voloskom tuženicu na platež utuženog iznosa i parbenih troškova.

Proti toj osudi podnjela je tuženica po drjetniku Constantiniju priziv na zem. sud u Trstu. Nu i tu je bila loše sreće Ambrosinica.

Prizivni sud odbio je priziv i potvrdiv presudu prvoga sudca odsudio je Ambrosinku također na platež troškova II. molbe. Tuženicu zastupao je talijanski odvjetnik Filinich, a tužitelje odvjetnik dr. Rybář.

Iz drugih krajeva:

Provišnja audienclja. Dne 3. t. mj. bijahu primljeni od Njegovu Veličanstva cara i kralja Frana Josipa u audienclju medju ostalimi i sledede Hrvati: narodni zastupnik g. prof. Vjekoslav Spinčić, g. prof. Rudolf Erdody, pukovnici gg. Emil Grivičić, Ivan Jovanović i Ivan Ljustina.

† **Pavla Pajkova.** Prošle subote preminula u Ljubljani nakon kratke bolesti poznata slovenska pisateljica gdja Pavla Pajkova, supruga pok. profesora Janka Pajka. Pokojnja Pavla, rođjena Daljak, počela se već u ranoj mladosti baviti pjesničvom i pisanjem pripoviedaka i romana te je došla brzo na glas kao odlična slovenska pisateljica. Uzornoj Slovenski odličnoj pisateljici bratskoga naroda viećni pokoj!

„Lipa“ za družbu sv. Cirila i Metoda. Profesor dr. Rudolf Horvat, tajnik hrv. pjevačkoga društva „Lipa“, poslao je nar. Nov. upravu za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri krasnu svotu od 550 kruna 64 fl. kao spomen na liepu proslavu posvete zastave „Lipine“. Prije dvadesetak dana je odbor „Lipa“ u zagrebačkih dnevnih zamolio, neka mu se prigodom posvete zastave ne bi slali obični brzogajni pozdravi što preporučismo i mi. Bit će puno koristnije i svrsi shodnije, ako se odboru „Lipa“, a u korist družbe sv. Cirila i Metoda pošalje ona svota, koju bi stajala namišljena brzogajka; sam pak tekst ove brzogajke može se „Lipi“ poslati na odrezku novčane doznačnice ili u posebnom pismu. Plemenitom ovom predlogu oda-

zvalo se preko stotinu rodoljuba hrvatskih, te je samim ovim načinom istarska družba dobila 457 kruna 98 fl. Osim toga je za istu družbu, medju pjevači i sokolasi na predlog g. Josipa Engela, člana „Slobode“ iz Zagreba, sabrana svota od 67 kruna i 66 flira, a u užem krugu iz banketa na predlog pjesnika Rikarda Katalinica Jere-tora iz Zadra svota od 25 kruna.

Hoćočašće u Lourdes. Primamo i priobćujemo na ravnaje onim koji kane hodočastiti u to svetište: Budući da se već primiče mjesec kolovoč, kada bi imalo počti hrv.-slovensko hodočašće u Lourdes, a veoma malo se do sada prijavilo zanj iz hrvatske Istre, moli odbor u Zagrebu, da bi se bilježniku odobrovo M. Seigeršmitu duhovniku milosrdnih sestara u Zagrebu prijavili svi, koji kane hodočastiti u Lourdes, i to što prije, da se uzmogne sve udesiti za hodočašće.

Bogat ribelov. U hrvatskih novinah Dalmacije čitamo, da su kod Jelse nedavno ulovili 500 barila srdjela. Ta riba da je dosta velika i da se može takmiti sa glasovitim srdjelami komičkimi. Ove ribe bijahu ulovljene pomoću svetionika na aceliten, što bijase od mala nveden u Dalmaciji i koji odgovara podpuno svojoj svrzi.

Nekoč i sada. Često je čuli starce i starice kako uzdišu za starimi vremenima, kad no je bilo sve liepo, dobro i pošteno; svega obilato i za niske cijene. Što se tiče cijena, bila su doista cijene nekih proizvođa dva i više puta niže nego li su danas. Poznata je istina, da pada sve to više novcu cijena ili vrijednost t. j. da vrijedi danas neka svota novca mnogo manje nego li recimo prije 50—60 godina. Šta biš danas primjerice započeo sa cvanecom ni u gostioni ni u kavani ni na trgu? Ništa, nit biš se najeo, nit napio, a veoma malo za nju na trgu kupio. Prošlo su davno i u nepovrat ona vremena, kad je bila funta mesa 4—5 krajcara ili: vrc vina 2—3 krajcara. To su bila doista krasna vremena, ali koliko je onda vrijedio krajcar i kako se je mučno došlo do njega. Da se vidi razlika životnih prilika, iznašamo ovdje nadi zanimivosti iz cienika, podpisana po gradskom poglavarstvu karlovačkom dne 26. jenara 1855. nekoje samo stvari. Govedine stajala je jedna funta 7 nč.; teletine 1 funta 10 nč.; slanina 12 nč.; janjetino 1 funta 8 nč.; obćine ribe 1 funta 15 nč.; jedna bečka funta masti 28 nč.; obćini sir 1 funta 8 nč.; 1 polić obćina vina 24 nč.; polić pive 6 nč.; požunac rakije 50 nč.; kave 1 funta šećera 28 nč.; hrvat drva 6—9 for.; 1 centa ugljena 30—36 novč. Nešto skuplja bijaše perad; pilici 1 komad 40 nč.; 1 guska 1 for. 40 nč.; 60 jaja 1 for. Težakom se plaćalo 30—35 nč.; a danas — nakon 45 godina — — —? Onda se je već dalo živjeti bolje i još su se ljudi tužili na skupoću, a što bi mi rekli?

Ne selite se u Novu Zelandu. Sesnaest Dalmatinaca htjelo iznova počti u Novu Zelandu, ali novi novozelandski zakoni ograničili naseljivanje, pa se ti Dalmatinci morali iz Sidneya povratiti u domovinu. S toga, i što su sada u Novoj Zelandi prilike još gore od prije, jer uza zakon o kovanju smole, koji je stupio u kreposit prvim jenara 1900., izdan je 30. jula 1900. i drugi obći zakon, koji ograničuje naseljivanje stranaca u Novu Zelandu, pozivljemo svoje postovane šlice, da kad god mogu preporučuju naroda, da sluša opomjene vlasti, koje ga odvraćaju od seljenja u Novu Zelandu i da predočuju svim, koji bi željeli onamo počti, zalostnu sudbinu onih, koji su se povratili u domovinu, te su bez ikakve koristi potrošili znatnu svotu za put do Sidneya i nazad, a osim toga pretrpjeli teških neprilika.

Čudan pojav u naravi. Ljubljanskomu „Slovcu“ javljaju o čudnom pojavu u naravi, što se je dogodio prošloga

čedna na nekoj njivi u obćini Velkavas kod Morave u Kranjskoj. Na toj njivi čulo se je skoro tri časa podzemno grmljenje, bije se je previjalo, te na jednom provali iz zemlje crni dim a za njim ruknu plamen. Osobe, koje su nakon toga došle na lice mjesta, našle su na onom mjestu velik okrug u promjeru od kakovih 10 metara. U tom okrugu bijaše posut pjesak i drobno kamenje. Pod zemljom čulo se je sum i neprestano vruenje.

Samoubojstvo ubojice talijanskoga kralja Umberta. Poznati talijanski anarhist, zloglasni Bresci, koji je prošle godine u Monzi samokresom ubio kralja Umberta kad se je ovaj oko 10 sati na večer vraćao u kraljevski dvorac sa jedne gombolačke svečanosti. Ubojica Bresci počinio je samoubojstvo u kaznioni San Stefano. On je sebi, kako javljaju iz Rima, oduzeo život dne 21. maja, objesivši se o ručnik, što ga je bio razderao u trake. Tako je ubojica izpunio obećanje, što ga je dao prigodom svoje osude, rekavši: „Ako me moji drugovi za šest mjeseci ne oslobode, ja ću sebi oduzeti život“. Generalni ravnatelj kaznionu odgovorio je sljedećeg dana iz Rima u San Stefano, da osobno povede istragu. Određena je autopsija Brescijeve lešine.

Od kad je Bresci bio dopremljen u kaznionu San Stefano, on je bio, kako javlja Agencija Stefani, uvijek smrknut, ali je ipak vrlo čeznuo, da bi s kime razgovarao. Kad bi ga stražari usliicali, odgovorio bi Bresci, da konac njegova života nije više daleko.

Prvih dana prošlog tjedna pokušao je Bresci, da nadvlada tamničara, na što se je morala nanj navući stezalica. Potonjih dana pokazao se u njegovu ponašanju potpun preokret. On više nije govorio. Činilo se, da snuje o samoubojstvu. — Po viesti spomenutog ureda, Bresci se je objesio u noći od 21. na 22. o. mj.

Protiv izseljivanja u Ameriku. C. kr. namještničtvo u Trstu razposlalo je okružnicu svim c. k. kotarskim poglavarstvom u primorska, političkoj ekspozituri u Krku, gradskom magistratu u Trstu, Gorici i Rovinju, c. kr. ravnateljstvu redarstva u Trstu itd. itd. kojim javlja sljedeće:

C. kr. ministarstvo unutrašnjih posala u Beču doznalo je, da je vlada države S. Paulo u Braziliji raspisala natječaj za uvođenje 30.000 izseljenika.

Premda nije još bila izdana odluka vrhu tih ponuda, ipak je držati, da će se ona vlada po svoj prilici odlučiti za jednu od tih četiriju ponuda, pošto su austrijski i ugarski izseljenici dobro poznati kao valjani i marljivi težaci, pa ih vole nego izseljenike drugih država.

Bojati se je dakle, da će se ljudi sakupljati i kod nas.

Što se tiče življenja, kojemu austrijski izseljenici idu u susret u državi S. Paulo, to će, po sasvim pouzdanim obavijestima, biti kao i prije, biva posve nepovoljno, pa treba odvracati svakoga od seljenja u one krajeve.

Između prispjelih ponuda nalaze se četiri, kojimi se nudi uvođenje Austrijanaca.

Tko ide u S. Paulo nadajući se, da će tamo moći da dobije zemljišta, koje će on slobodno obradivati, gorko će se prevartiti.

Državne zemlje ne diele se izseljenikom; te su ovi prisiljeni, da primaju radnje na pogodbu u nasadih kave, i da tu bez svoga doma provode mučenički život za slabu plaću, zaisto malo bolje nego prijašnji robovi.

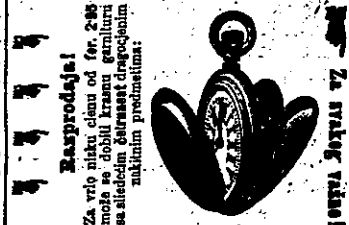
Radi nestalnih cijena kave i ekonomičnih prekreta što o njimi odvise, saditelji su mučeni i obično prezaduženi, te stoga još više snižuju i tako nizke plaće, ili ih radnikom sasvim zadržavaju.

Pošto su pak sudovi u državi S. Paulo rietki i slabo uređeni, naseljenik je obično u takovih dogodjajih bez obrane.

Tomu treba dodati i to, da se teško naš čovjek može da navikne novim, sasvim nepoznatim, prilikam, da ne umije zemaljski jezik, pa sve to kod izseljenika izazove čuvstvo zdvojnosti i klonuća, te škodi njihovoj sposobnosti za radnju.

Preporučujemo s toga svim što su u doticaju s narodom, da ga odvraćaju od seljenja u tuđe krajeve, gdje ga čeka svaka tuga i nevolja.

Za svakog važno!

Raspodajski!
Za vrlo nisku cijenu od 2.40 može se dobiti krasnu gemulirani sat s aluminijem četvrtast dragoćim nakitnim predmetima:
1 Anker Rom. žepni sat iz nikela (sa želju posrebrnjen) sa krasno graviranim poklopcem, točno učen sa 3 god. jamstvom i lok.
1 ukusna iz goldina ili nikela odlična veritica sa prijaskom. Pariski sustav.
1 gja za svratanje iz goldina sa imit. briljanti.
1 par poliatenih puceta za odjev. Znak „Garantir“.
1 goldin-opremak puceta za košulje i svratanje, sastojeci se od 5 komada.
1 par navitica iz čistog srebra, službeno puniranih.
1 goldin-prsten sa ukus. kamenom.
1 maljano žepno ogledalce u toku.

Ovih četvrtast vrijednostnih i krasnih predmeta skupa sa anker. rem. satom samo za for. 2.95 sa ponudom III poslav naprired novac, ali je tvrdka

BRAĆA HURVIZ

Izvozna kuća, Krakov, Stradom 17 (Austr.)
Što nije u volju, prima se natrag u roku od 8 dana a novac se povraća, te je time izključena za kupca svaka pogreška.
Bogato ilustrirani Popis svakovrsta dragoćenih predmeta šalje se besplatno i prete pošta.
Primaju se preprodavači i agenti.

SKLADIŠTE dalmatinskih vina

••••• i maslinovog ulja.
Šaljemo na zahtjev uzorko svakovrsta dalmatinskih vina i maslinovog ulja. Cijene su jako niskane.
Vina opromamo u sudovima od 55 l. naprired. Velike naručbe ališe ravno iz Salmasoje. Sa Hvarajem.
POLA, Via Ostija 31. Ant. Trančić i drug.

Brijac Zvonimir Gjurin

preporuča svoju brijlačnicu i česljaonicu u Puli.
Via Sergia broj 63

Odlazak vlakova iz Pule.

5:20 prije podne osobni za Trst, Divača, Rieku, Beč.
2. — po podne osobni za Rovinj, Divača.
6:15 . . . . . sri za Trst, Divača, Rieku, Beč.
Dolazak vlakova u Pulu.
8:26 prije podne iz Cerovica.
1. — po podne osobni iz Trsta, Herpaja, Divače, Rovinja, Rieka, Beč.
9:15 po podne osobni iz Trsta, Herpaja.
11:10 po podne brzi iz Trsta, Herpaja, Divače, Rieka, Beč.

Restauracija ŠEPUKA - PAZIN

sa sobami za prespavanje preporuča se p. n. obćinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajući uvijek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se također deserina vina, likeri i slastiće.

Podpisani preporuča p. n. obćinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice **svoj krojački posao na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli, u prvom katu.**
U zalihi imade na izbor raznovrsne najmodernije tkanine za odijela, koja izvršuje točno po mjeri.
Anton Klement, krojački majstor.

Knjigotiskara i knjigovežnica J. Krmpotić i drug. u Puli
prima sve u knjigotiskarsko-knjigovežki struku spadajuće radnje, koje izvršuje brzo i ukusno. — Zaliha svojih tiskarnica za župne i obćinske urede, kao također pisćeg papira. — Preporuča se toplo rođoljubom u Istri i u drugih pokrajinah. Sve tiskalice za štodovna i zajimovna država a obće prekrkljuje tečne, brzo i jeftino.

Svaka gospodarica i majka
može se smatrati sretnom, koja obzirom na zdravlje, prištednju i ugodan tek upotrebljuje Kathreiner-Kneipovu sladnu kavu, (koja je prava samo u poznatim izvornim omotima).